

Sreda, 28. januar 2004.
Svedok Ferenc Vej (Ferenc Vegh)
Svedok Rejno Tunens (Reynaud J. M. Theunens)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite. Molim generala da pročita svečanu izjavu sada.

SVEDOK VEJ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Najs (Nice).

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Generale Vej (Ferenc Vegh), vaša biografija se nalazi pred Pretresnim većem u dokumentu koji ću dostaviti za nekoliko sekundi. U njemu stoji da ste vi celu svoju karijeru proveli u vojsci i da ste išli, između ostaloga, u Moskvu (Moscow) na obuku, na Tenkovsku vojnu akademiju, kao i u američki *Army War College*. Vi ste osoba sa doktoratom iz vojnih nauka. Vi ste stupili na položaj zamenika načelnika štaba oružanih snaga Mađarske (Hungary) 1995. godine. Zatim ste 1996. godine imenovani na mesto zapovednika oružanih snaga i šefa Generalštaba. Na tom ste položaju ostali do 1999. godine, a od 2000. do 2002. godine bili ste ambasador Mađarske u Ankari (Ankara), u Turskoj (Turkey). I zatim ste pretrpeli tešku saobraćajnu nesreću i sada ste na rehabilitaciji i zbog toga ste i sedeli kad ste čitali svečanu izjavu. Da li je to tačno?

SUDIJA MEJ: Želio bih da zamolim... Samo trenutak. Samo trenutak, molim vas. Hvala. Pričekajte samo trenutak.

SUDIJA KVON: To je mađarski prevodilac.

SUDIJA MEJ: Hvala, sad shvatam kakva je situacija, u redu. Hajde da nastavimo.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da optuženi ima problema. Ja mislim da sada mora svoje slušalice da uključi na jednom drugom mestu, ne na uobičajenom mjestu.

SUDIJA MEJ: Da, mislim da je danas sistem tako zamišljen.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, bojim se da su meni objasnili da će prevod biti simultani, a ne konsekutivni. Nisam siguran zašto je došlo do ove promene. Izgleda da se ovde radi o mojoj greški, izvinjavam se što nisam to unapred proverio sa prevodilačkom službom. Ja ću zato moja pitanja da prilagodim na takav način da mogu konsekutivno da se prevedu.

prevodioci: Koliko smo mi shvatili, mađarski prevodioci prevode sa mađarskog na engleski.

SUDIJA MEJ: U redu, hajde da nastavimo. Ali moramo da se vratimo na odgovor generala.

SVEDOK VEJ: Tako je.

SUDIJA MEJ: Izvinjavam se što vas ponovo gnjavim, ali izgleda da ponovo nemamo pravu sliku na ekranima. Da, u redu, sad imamo, dobro, hvala, u redu.

TUŽILAC NAJS: Prvo, dozvolite mi da proverim jednu administrativnu stvar. Generale, da li me vi čujete na engleskom? Časni Sude, situacija je sada takva, ja sam razgovarao sa generalom neposredno pre početka jutrošnje sednice, on savršeno razume engleski. Možda bih mogao da zamolim gospođu Anoju (Anoya), možda bismo celu stvar mogli da ubrzamo ukoliko general može da razume moja pitanja na engleskom, možda može da odgovora na mađarskom, a onda će to prevodioci ovde u Hagu (The Hague), u našoj kabini, da prevedu na engleski. Mogu li da zamolim da gospođa Anoja to prover, nadam se da me ona čuje.

sekretar: Generale, da li vi čujete kada vam se gospodin Najs obraća na engleskom?

SVEDOK VEJ: Da, mogu to da čujem, ali na jedan ograničeni način i zato mi apsolutno treba prevod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Generale, vaš izveštaj koji je datiran na 26. januar ove godine ima dva dela. Molim da prevodilac to prevede. Dakle, vaš izveštaj od 26. januara sadrži dva dela.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, on ima dva dela.

TUŽILAC NAJS: Ja ću sada, zapravo da se bavim tek zaključkom oba ta dela kako bih time ostavio što više vremena optuženom da postavlja pitanja. Ostatak izveštaja koji je, čini mi se, zaveden kao javni dokument je sam za sebe.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih mogao da slušam na francuskom, ali nema prevoda.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Samo trenutak, molim vas. Jedan po jedan. Ukoliko postoje neki problemi, pogledajte, molim vas o čemu se radi. Porazgovarajte, molim vas prvo sa njim. Jedna po jedna stvar. Možemo da nastavimo.

TUŽILAC NAJS: Nadam se da Pretresno veće sada ima izveštaj sa numerisanim paragrafima kako bismo se u njemu lakše snašli.

SUDIJA MEJ: U redu, kažite nam, molim vas koji su to dokumenti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf koji nas sada zanima je paragraf 125, na engleskoj verziji to je strana 24. Generale, od vas je zatraženo da napišete izveštaj koristeći pritom vaše iskustvo višeg oficira u snagama Varšavskog pakta (WTO, Warsaw Treaty Organization). Da li je to tačno?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste pogledali jednu veliku količinu dokumentacije, a isto tako, i stručne izveštaje koje je Rejno Tunens (Reynaud J. M. Theunens), zajedno sa Alanom Borelijem (Allen Borrelli) pripremio u Tužilaštvu. Da li je to tačno?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, svi ti dokumenti kao i moje lično iskustvo bili su osnova za moje odgovore.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, morate da pričekate zato jer prevodioci na srpski govore tek pošto se začuje prevod na engleskom, zato morate da čekate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. U paragrafu 126, vi iznosite vaš zaključak da je nakon raspada vrhovnog rukovodstva države, da su oružane snage tada postale alatka za postizanje političkih ciljeva. Molim vas da nam sada, u nekoliko rečenica, elaborirate sadržaj paragrafa 126.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, odbrambene snage sprovele su svoje zadatke. Vrhovno državno rukovodstvo izvodilo je svoje zadatke. U isto vreme, snage Teritorijalne odbrane koje su bile deo oružanih snaga, odnosno odbrambenih snaga, nisu u vreme mira bile potčinjene SFRJ. Bile su potčinjene republikama. Kad je izbila kriza, snage Teritorijalne odbrane su se raspustile i bile reorganizovane. I to je predstavljalo problem za rukovodstvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. U paragrafu 127, vi izražavate stav da komandiri lokalnih jedinica nisu bili u stanju da podele oružje lokalnom stanovništvu bez naređenja svojih pretpostavljenih. Da li je to i dalje vaše jasno izraženo stajalište stvoreno na ime materijala koji ste pregledali?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, da, ja to i dalje smatram. Komandanti lokalnih jedinica nemaju pravo da dele oružje bilo kojoj grupi koja nije deo neke vojne jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 129. U kojoj fazi je trebalo da regulišu dobrovoljce i paravojne snage tako da oni potpadnu pod kontrolu JNA?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, u oružanim snagama ...

prevodioci: Molimo generala da ponovi odgovor.

SVEDOK VEJ: Generalno govoreći, vojne snage, oružane snage koje brane neku teritoriju pripadaju oružanim snagama. Budući da je u to vreme došlo do reorganizacije oružanih snaga lokalne odbrambene snage su tada formirane kao i druge grupe koje su počele da se organizuju u borbene jedinice. Te grupe mogu da dobiju borbene zadatke tek kada su potčinjene oružanim snagama.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, da izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja čujem samo isečke pojedinih reči na srpskom jeziku, pomešane sa izlaganjem generala Veja. Jednostavno, ne mogu da dokučim ništa od onoga šta on govori na mađarskom.

SUDIJA MEJ: Pa probajte ono što možete, probajte da shvatite odgovore na pitanja na koja možete, to je ono što svi možemo da uradimo u ovim okolnostima. A imate naravno i sam izveštaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Konačno, vaši zaključci u vezi sa Hrvatskom. Paragraf 130. U paragrafu 130 vi izražavate stav da mehanizmi za održavanje discipline nisu bili adekvatni i u materijalima koje ste proučavali, pronašli ste uporište za tvrdnju da disciplina nije bila održavana u potpunosti. Moje pitanje glasi, da li je, prema vašem sudu, armija imala mehanizme koji stoje na raspolaganju modernim vojskama za održavanje discipline i da li je ona mogla da održi disciplinu da je želela da održi disciplinu?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, prvo, želeo bih da kažem da ja nemam nikakva direktna iskustva u vezi s time. Dokumenti koje sam ja dobio, zakoni, pravilnici i druge publikacije koja sam ja imao na raspolaganju, su osnova za moje zaključke, zaključke o tome na koji način je Armija mogla da funkcioniše. Ja sam zaključio da je jugoslovenska vojska u to vreme bila organizovana i vođena u skladu sa doktrinom i pravilima koja su tada bila na snazi i postojala je mogućnost da se svi pridržavaju pravila. U isto vreme, možete takođe da vidite da su okolnosti bile takve da su se pojavili veoma negativni trendovi. I oni su imali, uglavnom, nepoželjne učinke, barem kad je reč o praktičnoj primeni doktrine. Na primer, postojala su dva standarda na osnovu kojih se prosuđivalo u određenim slučajevima. Ili na primer kada govorimo o toleranciji i sankcionisanju, u nekoliko slučajeva, teorija i praksa nisu išli ruku pod ruku.

SUDIJA MEJ: Dozvolićemo da se iznese prigovor. Što želite da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Iz ovoga šta slušam, a to može verovatno da zaključim i gospodin Tapušковиć, svedok govori, posle toga ide engleski prevod, a onda, posle engleskog prevoda, ide srpski prevod. Međutim u vreme kad ide srpski prevod, on ponovo govori. Znači svedok treba da sačeka da prođu oba prevoda da bi onda mogao da ponovo govori. Inače se, u protivnom, srpski prevod poklapa sa njegovim govorom i ja ne čujem ništa. A ja sam na srpskom kanalu.

SUDIJA MEJ: Ako je to slučaj, onda to treba da se ispravi. Ako je potrebno.

TUŽILAC NAJS: Zamoliću gospođu Diklić (Diklich) da mi kaže kada se završava srpski prevod i ja ću tek onda da nastavim sa mojim pitanjima.

SUDIJA MEJ: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Napravili smo nekoliko dosta detaljnih ispravaka koji se uglavnom odnose na fusnote, general me obavestio o tome i ja sada neću da se bavim time nego ću to da radim na završetku njegovog svedočenja. A sada prelazim na zaključke izveštaja o Bosni. Najveći deo izveštaja govori sam za sebe. Sada bih želeo da uputim pažnju Suda i generala na paragraf 257 koji se na engleskom nalazi na strani 48.

SUDIJA MEJ: Imaju li svi sada sve šta trebaju jer neke su stvari kasnile?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da su sada stvari u redu. Dakle, idemo na paragraf 257. Zanima nas paragraf između 257 i 271 u kojima vi govorite o operaciji "Drina 93". Molimo vas da nam u nekoliko rečenica objasnite u čemu je značaj tog dokumenta za međusobni odnos tri vojske o kojim ste vi govorili. Srpska vojska Krajine, Vojska Jugoslavije i Vojska Republike Srpske?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, operacija "Drina 93", bila je jedan strateški plan. Strateške planove obično izrađuje rukovodstvo. Rukovodstvo sprovodi zadatke koje su dobili u skladu sa političkim ciljevima. Plan "Drina 93" imao je dve komponente. Prvo, radi se o pretpostavci da bi se rat ili kriza mogli da prošire na celi region. Taj strateški plan definiše ciljeve koji se odnose na protivudar u vezi sa agresijom. Vojska Krajine i Vojska bosanskih Srba ...

prevodioci: Molimo generala da ponovi poslednju rečenicu.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Vojska Srpske Krajine i vojska bosanskih Srba imali su detaljno razrađene zadatke za proleće 1994. godine. Taj plan spada u logističke i protivvazdušne odbrambene planove Jugoslavije. Druga faza ovoga plana odnosi se na saradnju srpskih država u slučaju agresije. U ovoj fazi, plan računa na aktivnu saradnju Vojske Jugoslavije, isto i na njihovu logističku podršku. Ovaj plan razradilo je rukovodstvo bosanskih Srba, a potpisao ga je načelnik štaba. Ja mislim da budući da se ovde radi o učestvovanju

tri različite vojski i njihovoj saradnji, da su u svemu tome sigurno učestvovali načelnici štabova. Ovaj plan, najverovatnije je sačinjen na osnovu jednog plana "Korak po korak".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je to dovoljno, generale. Prevod je završen. Moramo pažljivo da koristimo vreme koje nam je stavljeno na raspolaganje. Ukoliko sada ostavimo po strani vašu analizu vojne spremnosti Vojske Republike Srpske 1992. godine, koja je opisana u tačkama od 272 do 279, to je jasno samo po sebi, prećićemo na pasus 280. U tački 280 se obrađuje operacija "Gvozd" u februaru 1995. godine. Da bismo ekonomično iskoristili vreme, kažite nam da li, ukoliko neko ko čita ovaj izveštaj može da se usredsredi na ovu operaciju koju vi opisujete ovde i to upravo na stepen međusobne saradnje između vojski koje su opisane u ovom planu?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA MEJ: Izvolite, o čemu se radi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Jednostavno, ne treba da se prevodioci preklapaju. Kad srpski prevodilac prevodi, istovremeno prevodi mađarski i onda se srpski i mađarski čuje u isto vreme. Tako da ja uopšte ne mogu srpski da razumem. Moraju da čekaju jedan drugog da završe. Ako su ovde u igri tri jezika, i engleski i srpski i mađarski, moraju da se sačekaju. Obratno od problema kad se govori isti jezik, pa se preklapaju.

SUDIJA MEJ: U redu, pobrinućemo se da se ovo sredi koliko god je to moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I moje poslednje pitanje uzimajući u obzir teškoće sa vremenom. Vi ste izrazili, izneli vaše druge zaključke, ali na samom kraju vašeg izveštaja u tački 299 ste se vi osvrnuli na moguća pitanja koja mogu da iskrсну usled onog jezika koji se koristi na različitim nivoima u lancu komande i to pre svega se ono veže za onu frazu "jedna vojska" o kojoj govorite u onom paragrafu gde se pominje VRS i VJ. I samo u par rečenica, generale, recite nam koliko je prikladno da se koristi ovaj termin "jedna vojska"?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, u nekoliko izveštaja mi vidimo da se koristi ovaj termin "jedna vojska". I, dakle ovo se koristi prilično često, ovaj termin kada postoji vojna saradnja. Dakle, ovo treba da se koristi kada treba

da se napravi razlika sa našim snagama. Dakle jedna vojska, naše snage. I to je, isto tako, odraz toga da su one međusobno priznate. Postoje različiti simboli i oznake da bi se napravila razlika, a kada govorimo, teoretski gledano, o jednoj vojsci ili o dve različite vojske, onda vidimo da ovde može da bude različitih pristupa po tom pitanju. I najosnovniji pristup bi bio da se razlika pravi na emotivnoj osnovi, što znači da se snage bore na istoj strani i dakle da te snage izvršavaju svoje zadatke u tesnoj saradnji, da imaju zajedničke ciljeve i istovremeno je moguće da se i komandanti i sami vojnici međusobno poznaju. A mogu da postoje i određene sličnosti u pogledu organizacije. Ukoliko pokušamo da ovo objasnimo koristeći političke argumente, ja ovde i dalje govorim o konceptu jedne vojske, i dve vojske, onda, na osnovu onih dokumenata koji su meni dostavljeni, jasno proističe da su postojale političke i pravne osnove za razdvajanje ove dve vojske. I da, kako vojno, tako i političko rukovodstvo, rukovođenje i komandovanje su imali posebne sisteme, odvojene sisteme i struktura koja je na osnovu toga postojala je funkcionisala i garantovala nezavisno funkcionisanje. Ukoliko na to pogledamo sa vojne tačke gledišta, možemo da kažemo da je usled zajedničkih aktivnosti mogla da postoji veoma tesna saradnja između dve vojske, dve oružane snage. A istovremeno, mogla je da postoji i veoma čvrsta logistička podrška. Dakle, ovde se radi o dve oružane snage koje su tesno saradivale.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala ...

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: A ako pogledamo na ovo vojno pitanje sa tačke gledišta vojno logističke podrške, onda možemo da zaključimo da je JNA ranije imala jedan zajednički centralni sistem za logističku podršku, ali posle povlačenja nastala su dva odvojena sistema. Ali istovremeno, sistem podčinjavanja je nadvladao. Stoga, sa logističke tačke gledišta, možemo da govorimo o jednoj vojsci koja je pružala podršku drugoj vojsci. Dakle, ovo su bile dve oružane snage koje su saradivale, blisko saradivale.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Časni Sude, pre nego što ja završim, mislim da sam čuo, u redu 23, na prethodnoj strani, da stoji pravno gledište, odnosno mislim da je rečeno pravno gledište, a ovde u zapisnik je ušlo logističko gledište. Ne znam da li prevodilac može da nam razjasni o čemu se radi.

SUDIJA MEJ: Možda bi bilo lakše da se na ovo vratite kasnije umesto da sada trošimo vreme.

TUŽILAC NAJS: U redu, i treba da napravimo jednu ispravku, svedok mi je skrenuo pažnju na to da postoji jedna greška u izveštaju i to je na strani 13, tačka 17, u poslednjoj rečenici stoji da je "on koordinisao kombinovanim operacijama stranih brodova". Svedok želi da kaže da ova reč kombinovane operacije treba da se zameni sa reč zajedničke operacije. Dakle, to je nešto čime se bavimo u jednom drugom delu izveštaja. Hvala vam, generale Vej.

SUDIJA MEJ: Koji je broj ovog dokumenta?

TUŽILAC NAJS: 643, s tim što molim da se biografija stavi odvojeno, pod tabulator 2.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam, generale. Sad će vam druga strana postavljati pitanja.

SUDIJA MEJ: Hajde da vidimo hoće li to da popravi stvari. Dakle, ukoliko mađarski prevodilac pored svedoka isključi svoj mikrofon. U redu, izvolite gospodine Miloševiću, imate dva sata.

sekretar: Samo nam dajte, molim vas, jedan minut da rešimo ovo pitanje sa mikrofonom.

SUDIJA MEJ: U redu.

sekretar: Možemo da nastavimo, časni Sude.

SUDIJA MEJ: U redu, izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja stalno čujem neku buku, ne znam da li i vi čujete?

SUDIJA MEJ: Da, nemojte da vas to zabrinjava, samo se skoncentrišite na ono šta treba da radite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej (May). Generale Vej, na početku vašeg izveštaja naveli ste, vas citiram: “Dobio sam zahtev da navedem opis sistema komandovanja i kontrole funkcionisanja u vojsci i njegovih teorijskih i praktičnih aspekata kao i da izvedem zaključke koji imaju značajan uticaj na ovaj predmet”. Završen citat. Moje pitanje glasi ...

SUDIJA MEJ: Neka optuženi završi pitanje, pa ćemo da nastavimo. Izvolite, zapravo niste čuli pitanje, je l' u tome problem?

SVEDOK VEJ: Da, mene su zamolili da to uradim, časni Sude.

SUDIJA KVON: Ali mi zapravo nismo čuli pitanje optuženog. Šta ste vi pitali, gospodine Miloševiću? Jeste li pitali da li je to tačno ili ne, jeste li to pitali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam ni postavio pitanje, citirao sam da je traženo od generala da izvede zaključke koji imaju značajan uticaj na ovaj predmet, to je citat. A pitanje glasi, kad kažete u vojsci, pretpostavljam da mislite na vojske generalno, a ne na konkretnu vojsku ponaosob. Da li je tako ili ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, tako je. Ja sam pisao o tome kako funkcionišu oružane snage, ali postoje neki konkretni slučajevi i u tom slučaju sam ja, kad je trebalo, iznosio neke konkretne stvari u mojim odgovorima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem, generale Vej. Moje pitanje je sad da li su po vašem mišljenju sistemi kontrole u u različitim vojskama u svetu, mislim na civilizovane zemlje, veoma raznovrsni ili u načelu prilično slični?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, sistem rukovođenja i kontrole je obično sličan u raznim oružanim snagama zato što se uvek radi o organizaciji koja ima jednu hijerarhijsku strukturu, postoji recimo jedna osoba koja je zadužena za ovaj lanac potčinjavanja i postoje norme discipline i aktivnosti koje su urađene u skladu sa doktrinom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete u ovom pisanom materijalu da je deo vašeg zadatka bio da izvedete, to citiram vas “zaključke koji imaju značajan uticaj na ovaj predmet”. Završio sam citat. Na koji predmet mislite?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Zapravo, meni su postavljena pitanja vezana za krizu u Hrvatskoj koja su se ticala različitih karakteristika Jugoslovenske narodne armije u to vreme, šta sam ja smatrao o rukovodstvu ove vojske, o sistemu rukovođenja i kontrole, kako je mogla doktrina da funkcioniše u praksi, kakav je bio sistem discipline i morala među pripadnicima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tački 2 vi kažete: “Zaključci do kojih sam došao u vezi sa operacijama u Hrvatskoj uz posebnu pažnju koju sam posvetio aktivnostima oružanim snagama u Jugoslaviji zasnovani su na materijalima, naredbama i propisima koji su mi stavljeni na raspolaganje kao i na rezultatima istraživanja koja sam sam sproveo”. Pitanje, generale, da li pod operacijama podrazumevate sve te borbene aktivnosti 1991. godine?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ne, časni Sude, imao sam samo direktna iskustva. Oni dokumenti koji su meni stavljeni na raspolaganje i moje iskustvo su ono na šta sam ja zasnovao svoj izveštaj, a odgovarao sam samo na ona pitanja koja su mi postavljena, kako su oružane snage mogle da funkcionišu ili su trebale da funkcionišu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. U tački 3 naveli ste da su vas iz ovog takozvanog Tužilaštva zamolili da se pozivate samo na one dokumente koje vam je njihov tim stavo na uvid, je l' tako?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Tako je, časni Sude, ja sam radio samo na osnovu dokumenta koje sam dobio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem to, generale, ali molim vas da mi objasnite i ovo. U tački 3 naveli ste da su vas oni, dakle ovi iz ovog takozvanog Tužilaštva zamolili, citiram vas “za potrebe sastavljanja ovog izveštaja” da radite, to je citat vaš “pod pretpostavkom da su činjenice vezane za ovaj predmet tačne” i da ste sve svoje analize i zaključke doneli pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi, naglašavam ovo da ste doneli “pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi, činjenica i dokumenata koje su vam stavljene na raspolaganje”. Naime, tačka 3 savim čisto to govori. Dakle, “zamolili da za potrebe sastavljanja ovog izveštaja radim pod pretpostavkom da su činjenice vezane za ovaj predmet tačne, one koje su vam oni dali, kao i da se pozivam samo na one dokumente koje ima Tužilaštvo. Sve svoje analize i zaključke doneo sam pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi”. Dakle, je li to tako, generale Vej?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Tako je, časni Sude, mene su zamolili da pretpostavim da su dokumenti koje sam dobio faktički ispravni. Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja naglašavam ovo šta kažete “sve svoje analize i zaključke doneo sam pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi”. To doslovce piše u tački 3, je l’ tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja pretpostavljam da je postupak takav da su dokumenti koji su mi dostavljeni zapravo tačni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, razumem vaš odgovor, generale. A da li vam je poznato pošto govorite o tome da ste zaključili, izvlačili zaključke pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi, da u modernom pravu postoji jedno pravilo koje se zove pretpostavka nevinosti, koje je opšte prihvaćeno u civilizovanom svetu i da spada u jedno od osnovnih ljudskih prava?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Shvatam to, časni Sude. Da, s time se i ja slažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa s obzirom da sve svoje analize, to kako ovde piše i zaključke doneo sam pod pretpostavkom tačnosti svih optužbi, to znači da se ovde polazi upravo od suprotne pretpostavke, od pretpostavke krivice. Ta pretpostavka krivice se u ovom delu sveta, kad kažem u ovom delu sveta mislim na Evropu (Europe), primenjivala poslednji put u vreme inkvizicije, a nakon toga nigde i nikad. Da li vam je to poznato, generale?

SUDIJA MEJ: Ovo su sve veoma uopšteni komentari koji dolaze od vas. Budite malo specifičniji. Dajte mu nešto na šta on može da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sasvim specifično generale, da li vam je jasno onda da vaši zaključci dati pod pretpostavkom tačnosti optužbi, da ti zaključci zapravo treba da posluže kao potvrda tačnosti tih istih optužbi. Da li vam je jasno da je to zatvoreni krug, neki novi pravni *perpetum mobile*?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, časni Sude, ja nemam direktnih iskustava. Ja sam odgovorio na ona pitanja koja su mi postavljena, a na osnovu dokumenata koja sam dobio, kao i na osnovu svog ličnog iskustva. Ja nisam ulazio u detalje predmeta. Ja sam samo razmatrao mogućnost na koji vojska može da funkcioniše.

SUDIJA MEJ: Eto, svedok vam je sada rekao šta je on tačno uradio i sada hajde da pređemo na nešto drugo. On vam je rekao šta je on radio. Ako vi želite u vezi s tim da kažete nešto drugo, vi onda možete da izvodite svoje dokaze kasnije kada za to dođe vreme. Ali, on je rekao šta je imao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, ako ovo vama nije jasno, onda je sasvim u redu. Da pređemo na druge stvari. Generale Vej, u tački 17 kažete, "tokom studija vojne istorije stekao sam uvid u događaje u Jugoslaviji tokom Drugog svetskog rata", je l' tako?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ja sam u okviru proučavanja istorije i mojih studija, takođe se bavio i Drugim svetskim ratom. To je sve bilo u okviru mojih studija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ja razumem nego vi kažete "događaja u Jugoslaviji za vreme Drugog svetskog rata". Da ste rekli da ste se bavili samo Drugim svetskim ratom, ja vas to ne bih pitao. Dakle, vi ste kod događaja u Jugoslaviji. Pretpostavljam da su vam ta saznanja koristila i kod izrade ovog izveštaja za ovu stranu koja vas izvodi. Je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ne, časni Sude, ja govorim samo o opštoj vojnoj istoriji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, pošto ste poznavalac događaja u Jugoslaviji za vreme Drugog svetskog rata, da li imate saznanja o genocidu koji je nad Srbima izvršen u Drugom svetskom ratu?

SUDIJA MEJ: Ali u čemu je relevantnost svih tih pitanja? Pitajte ga ono o čemu je svedočio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: On je svedočio o ovome. Evo, to je tačka 17, kaže: "Tokom studija vojne istorije stekao sam uvid u događaje za vreme Drugog svetskog rata", to piše u njegovom svedočenju. I ja ga pitam, pošto zna Jugoslaviju i Drugi svetski rat da li ima saznanja o genocidu izvršenom nad Srbima u Drugom svetskom ratu.

SUDIJA MEJ: Sada trošimo još više vremena nego što nam treba. Naravno, možete da postavljate pitanja svedoku, ali on je govorio i o mnogim drugim stvarima. A sada da čujemo generalov odgovor.

SVEDOK VEJ: Časni Sude, ja imam saznanja o tome, ali nisam sada čuo ni kakvo pitanje u vezi s time, nisam dobio pitanje u vezi s time i zato o tome nisam pisao u izveštaju.

SUDIJA MEJ: Eto, čuli ste što je rekao, pređite na nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, vrlo dobro. A recite mi, molim vas, u tački 27, evo opet ću da pređem na nešto drugo, naveli ste da je u oružanim snagama SFRJ bilo bitno osam elemenata komandovanja i kontrole. I onda ih nabrajate: ciljevi, autoritet, odgovornost, poverenje, disciplina, moral, propisi i vreme. Odakle, iz kog izvora ste došli do zaključka o tih osam elemenata, pošto se u izveštaju niste pozvali na izvor?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Najvažniji elementi su ovde spomenuti. Uopšteno govoreći, pravilnici službe Jugoslovenske vojske bili su osnova kojom sam se služio. Međutim, treba da se kaže da su ovi elementi koje sam nabrojao prisutni u svakoj vojsci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Govoreći o ciljevima kao prvom od tih osam elemenata kako ste ih i vi postavili, vi kažete: "Ciljevi se mogu definisati kao konkretne vrednosti koje se moraju ostvariti ili očuvati. Iz ciljeva proističu namere iz kojih, opet, proističu zadaci". To je ono šta vi kažete, dakle od suštinskog značaja za oružane snage Jugoslavije su vrednosti koje se žele sačuvati, što predstavlja ciljeve. A da bi se oni ostvarili, pred oružane snage se postavljaju određeni zadaci, je l' tako?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, to je tačno. To su ciljevi. Na osnovu ciljeva definišu se zadaci vojske i strateški ciljevi komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, zadaci oružanih snaga Jugoslavije su bili predviđeni u Ustavu Jugoslavije kao najvišem pravnom aktu u državi, je l' tako?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam, pošto ste, ne sumnjam, temeljno želeli da uradite svoj posao da vam je poznat član 240, stav 1 ustava u kome se govori o narodnoj odbrani i ja ga citiram, ta odredba glasi: "Oružane snage Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije štite nezavisnost, suverenitet, Teritorijalnu celokupnost i ovim ustavom utvrđeno društveno uređenje ... "

prevodioci: Mi u Budimpešti (Budapest) nemamo dokument iz koga se citira.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas da zato govorite sporije, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znam da li je prevedeno svedoku, ali citirao sam samo jedan stav iz Ustava u kome se kaže: "Oružane snage štite nezavisnost, suverenitet, teritorijalnu celokupnost", dakle nabrojao sam te vrednosti koje oružane snage treba da štite odnosno ciljevi, a zadatak oružanih snaga je da štite te vrednosti, je l' tako, generale?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak. Ako svedok može da odgovori na ovo pitanje neka odgovori. Ali ako je to nešto šta je tek napisao optuženi, onda on ne mora da odgovori na pitanje.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, tako stvari funkcionišu u uobičajenim uslovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno. Dakle generale, saglasni smo u tome da je odbrana teritorijalnog integriteta zemlje nešto šta spada u osnovne, ustavom utvrđene zadatke oružanih snaga, je l' tako?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Kad je reč o strateškim ciljevima, ukoliko oni nisu promenjeni, onda je to, naravno prirodno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, teritorijalni integritet je vrednost koju vojska štiti, to je valjda nesporno?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Delim to mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznat član 237 Ustava Jugoslavije koji kaže: "Neprkosnoveno je i neotuđivo pravo i dužnost naroda i narodnosti Jugoslavije, radnih ljudi i građana da štite i brane nezavisnost, suverenitet, teritorijalnu celokupnost i tako dalje". Dakle, odbrana istih vrednosti koje su dužne da štite oružane snage, spada u neotuđiva i neprikosnovena prava građana uopšte. Je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, generalno govoreći, to je zadatak oružanih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste prilikom izrade vašeg izveštaja imali u vidu činjenice da su Republika Slovenija i Republika Hrvatska, počev još od polovine 1990. godine, dakle 1990. godine, pa čak i ranije, počele sa pripremama i aktivnostima koje su vodile u njihovu secesiju?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: To nije bio moj zadatak u ovoj studiji da razmatram te stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle to niste razmatrali. A da li ste prilikom izveštaja imali u vidu da je Republika Hrvatska i njene zvanične vlasti, počele intenzivno i ilegalno da naoružava, uvozeći ilegalno oružje preko vaše zemlje, dakle preko Mađarske. Da li ste to imali u vidu prilikom izrade izveštaja?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, budući da prilikom izrade studije nisam dobio pitanja u vezi s time, ja zato nisam ni govorio o tome u mom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro da li ste imali u vidu, pošto pretpostavljam generale, činjenice se moraju ...

SUDIJA MEJ: Ne, odgovorio vam je već na vaše pitanje. Nema sada nikakvog smisla da pokušavate da progurate vašu priču. To jednostavno nije pravično. Pokušajte da postavite pitanje na koje ovaj svedok može da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, on je odgovorio na prethodno pitanje. Otud znate kakvo ću pitanje sada da mu postavim?

SUDIJA MEJ: Hajdemo dalje, hajde da ne trošimo vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, pretpostavljam da ste prikupili dovoljno informacija za izveštaj koji ste podneli. Da li ste imali u vidu da su vlasti Hrvatske, policija Hrvatske, preko svojih specijalnih jedinica u mestima sa većinskim srpskim življem krenuli u akciju nasilnog razoružavanja policijskih stanica?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, ja to pitanje nisam razmatrao u svom izveštaju budući da mi nisu postavljena pitanja u vezi s time. Ja sam odgovorio samo na pitanja koja su se odnosila na funkcionisanje srpske vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vama je poznato da je tamo bio sukob? Je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, naravno budući da se i sam izveštaj bavi sukobom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pretpostavljam da sukob ima dve, a videli smo u Bosni čak i tri strane. Da li je moguće praviti izveštaj gledajući delimično jednu stranu? Da li vi kao vojnici smatrate da je to moguće?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Naravno, časni Sude. Moj izveštaj je relativan i ograničen je na činjenice koje sam imao pred sobom. Samo činjenice i dokumenti koje sam imao pred sobom, činili su osnovu za moj izveštaj. Kad je reč o tome da izveštaj možda nije sasvim potpun ...

prevodioci: Molimo generala da ponovi poslednju rečenicu

SVEDOK VEJ: Dakle, ako izgleda da moj izveštaj nije kompletan, uzrok tome je činjenica da su pitanja na koja je u izveštaju trebalo odgovoriti, bila ograničena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, rekli ste da ste imali pitanja samo ponašanja srpske vojske. Da li vam je poznato da je u to vreme to bila Jugoslovenska narodna armija, a ne srpska vojska i da je struktura komandnog kadra takođe bila jugoslovenska, a ne srpska, da su od tri vojne oblasti koje je imala Jugoslavija na čelu dve bili Hrvati, da je u strukturi Generalštaba takođe multietnička, sa čak mnogo nižim procentom Srba nego što ih je bilo u vojsci, da je isto u vazduhoplovstvu takođe i u mornarici, dakle ne može se govoriti o srpskoj vojsci nego o Jugoslovenskoj narodnoj armiji? Da li vam je to poznato, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, naravno. Na početku sukoba ja sam proučavao funkcioniranje jugoslovenske vojske. I to proučavanje dovelo me je do toga kako je jugoslovenska vojska funkcionisala i kako je jugoslovenska vojska u to vreme mogla da funkcioniše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste prilikom vašeg izveštaja imali u vidu da je Predsedništvo Jugoslavije 9. januara, znači na samom početku 1991. godine izdalo naredbu o raspuštanju svih neregularnih oružanih snaga i predaji oružja ilegalno unetog u zemlju najbližim nadležnim organima ili jedinicama JNA?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, ja sam u vezi s time dobio dokumente i oni su uključeni u moj izveštaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste prilikom izrade izveštaja imali u vidu da je 20. januara Predsedništvo, isto 1991. godine, na molbu Vlade Republike Hrvatske produžilo rok za razoružanje i raspuštanje neregularnih formacija? I da li ste imali u vidu da ni taj rok nije poštovan?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Te takozvane jedinice koje su delovale van sistema spominju se u mom izveštaju i takođe moj je zaključak bio da je rukovodstvo jugoslovenske vojske pokušalo da učinini sve moguće, sve šta su mogli, kako bi imali regularne aktivnosti. To možete da vidite u paragrafu 120. Budući da rok nije ispoštovan, uvedena su nova pravila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam generale da mi date svoje stručno, kompetentno mišljenje pošto se Štab Vrhovne komande, odnosno Generalštab Vojske Jugoslavije, imajući u vidu zaoštrenu situaciju u zemlji i prisustvo velike količine nelegalno pribavljenog oružja, posebno u Hrvatskoj, dakle Generalštab se obratio Predsedništvu kao vrhovnom komandantu, s predlogom da se podigne stepen borbene gotovosti zbog pogoršane političke i bezbednosne situacije u zemlji. Dakle, da li kao vojnik i vi ste bili načelnik Generalštaba, smatrate da je Generalštab postupio pravilno kad se zbog ovakve situacije obratio Predsedništvu, dakle svom vrhovnom komandantu da se donese naredba o podizanju borbene gotovosti zbog te nastale situacije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Naravno, časni Sude. Vrhovna komanda je pokušala da učini sve šta je mogla i sve šta je bilo potrebno. U isto vreme, moram da kažem da je moj zaključak zasnovan na onome šta se dogodilo kasnije. Hoću da kažem, uprkos izdatim naređenjima nije bilo moguće ta naređanja regulisati i sprovesti u život.

SUDIJA MEJ: Vaše poslednje pitanje pre pauze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, verovatno imate pogrešnu informaciju, jer ja sam vas pitao da li je pravilno postupio Generalštab kada je tražio od Predsedništva podizanje borbene gotovosti? A Predsedništvo kao vrhovni komandant to odobrenje nije dalo, jer predstavnici republika koje su želele secesiju su blokirali davanje takve odluke Predsedništva. Dakle voj-

ska, pitam vas da stručno odgovorite, nije mogla bez odluke Predsedništva, a Predsedništvo takvu odluku nije dalo.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, svaka armija poduzima korake kojima održava borbenu gotovost. To je zadatak svake vojske, svakog vojnika, a kad je potrebno, rukovodstvo mora da učini sve šta je potrebno da se održi borbena gotovost oružanih snaga.

SUDIJA MEJ: U redu, sada idemo na pauzu od 20 minuta. Hvala vam generale što ste došli da svedočite. Molim vas da se vratite za 20 minuta i naravno, ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju sve dok se ono ne privede kraju.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

TUŽILAC NAJS: Prevodilac u Budimpešti je simultani prevodilac, ali je dobila uputstva usled administrativnih razloga da prevodi onako kako je prevodila. Sada mi osoblje u Budimpešti kaže da misle da sistem može da se izmeni tako da ona počne da prevodi simultano da bismo bolje iskoristili vreme. Videćemo kako će to da ide, ali zapravo već nam je nešto bolje išlo pred kraj ove sedice, a sad možda i to može da se poboljša.

SUDIJA MEJ: U redu. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Znate, pošto je to pred vama, izveštaj generala Veja je 299 tačaka, a i sami vidite da se vreme produžava čekanjem na prevođenje tako da mislim da vam je jasno da ja ne mogu za dva sata da izvršim unakrsno ispitivanje.

SUDIJA MEJ: Mi naravno to imamo na umu. Videćemo da li to možemo da uradimo na najbolji mogući način. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li vam je poznato da je na sednici od 12. do 14. marta 1991. godine zbog političkih podela, Predsedništvo SFRJ odbilo da usvoji predlog Štaba Vrhovne komande da se podigne nivo borbene gotovosti imajući u vidu situaciju u zemlji i velike količine ilegalno uvezenog i distribuiranog oružja i međunacionalne tenzije, da li smatrate

da se odbijanjem predloga Štaba Vrhovne komande i onemogućavanjem JNA da razoruža ilegalno naoružane grupacije i smiri tenzije, Predsedništvo SFRJ oglušilo o neke Ustavom i zakonom propisanih obaveza?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, rukovodstvo oružanih snaga je u to vreme preduzelo neophodne korake koji su bili potrebni da se nastave ove aktivnosti i aktivnosti su bile u skladu sa instrukcijama koje su bile dobijane od političkog rukovodstva i u skladu sa očekivanjima političkog rukovodstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li vama poznata ova činjenica da političko rukovodstvo, dakle Predsedništvo SFRJ, zbog političkih podela nije donelo odluku koju je Generalštab tražio?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja sam u potpunosti upoznat sa činjenicom da je najviše političko rukovodstvo imalo nekih promena na tom nivou i usled toga ja u svom zaključku to spominjem vezano za tu novu situaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste prilikom izrade izveštaja imali u vidu da je 9. i 10. maja 1991. godine Predsedništvo SFRJ usvojilo konkretan program mera i aktivnosti od šest tačaka za trajno rešavanje međuetničkih i međurepubličkih sukoba i da je jednom od tih mera bilo predviđeno da se na područjima Hrvatske nastanjenim pretežno srpskim stanovništvom kretanje dozvoli samo jedinicama JNA i savezne policije? Dakle nikakvoj drugoj naoružanoj grupaciji, ni srpskoj, ni hrvatskoj, ni vojnoj, ni paravojnoj.

SUDIJA MEJ: Molim da se to ponovi.

SVEDOK VEJ: Da, vi ste spomenuli dokument od devet tačaka. Ja ga nisam imao, taj od devet tačaka, ali sam imao čitav niz dokumenata koji su definisali interne aktivnosti oružanih snaga što se tiče paravojske i zaštite granica kao i saradnje. Ti dokumenti jesu mi bili stavljeni na raspolaganje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li ste prilikom pripreme vašeg izveštaja imali u vidu javne pozive i hrvatskih i slovenačkih i bosansko-muslimanskih vlasti i političkih partija i drugih sličnih grupacija upućenih njihovim sunarodnicima da ne idu u JNA i da se ne odazivaju na pozive JNA, pa čak i da napuštaju JNA? Da li vam je to poznato?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja nisam dobio nikakav materijal vezano za ovo, a što se tiče disciplinskih aspekata tog pitanja, ja sam detaljno izneo ono šta se odnosi na komunikacije u vreme rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro generale, da li vam je poznato da su počeli još u maju mesecu 1991. godine, imamo primer Splita, na primer u Hrvatskoj, napadi na JNA?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Zapravo, što se tiče određenih zadataka, ja nisam to detaljno iznio u mom izveštaju. Ja sada ovde mislim na vojne manevre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro generale, da li ste prilikom izrade izveštaja imali u vidu da je prilikom ovih početnih napada na JNA napadano ne samo na oficire i vojnike i ne samo u kasarnama već i na njihove porodice i imovinu, čak i na njihove porodice i imovinu, čak i na ulicama, da je to postalo masovna pojava? Da li ste imali podatke o tome?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, jesam imao određenu količinu podataka i zapravo što se tiče ovih aktivnosti, ja sam jedan deo njih smatrao defanzivnim po prirodi koja su se odnosila na kasarne i teritorije oko kasarni i takođe na mesta stanovanja koja su bila napadnuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li ste saglasni s tim kao vojnik da bi i bez ikakvog odobrenja i naređenja sa hijerarhijski višeg mesta u lancu komadovanja, svaka jedinica JNA, u ovom slučaju ima pravo na samoodbranu u slučaju da bude napadnuta. Je l' tako ili ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, svaka vojna organizacija zahteva da postoji jedinstvena komanda i sistem rukovođenja i mora da postoji jedan način razmišljanja, jedinstvena strategija mora da postoji, koordinacija. Da, ja sam upoznat sa tim i znam da, ukoliko je ugrožen život vojnika, on može da posegne za oružjem da se brani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno, jer samoodbrana je priznata na svim nivoima. Recite mi, generale, da li ste prilikom izrade vašeg izveštaja imali u vidu i to da je, pored odbrane od napada na vlastite pripadnike i imovinu, dakle samoodbrane, JNA u Hrvatskoj još samo u relativno ograničenom broju slučajeva reagovala tako što se postavljala kao neka vrsta tampona između sukobljenih strana? Dakle, između srpskih snaga i lokalnih

hrvatskih formacija i time sprečavala izbijanje većih sukoba. Da l' vam je to poznato?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, upoznat sam sa tim i mislim o tome sledeće. Svaka vojna aktivnost se odvija između višeg i nižeg nivoa. I komandant je naravno taj koji snosi odgovornost, bilo da se radi o samoodbrani ili o nekoj drugoj vrsti vojne aktivnosti. Prema tome, komandant je taj koji je odgovoran za pridržavanje raznih propisa i pravila koji se tiču ratovanja i raznih kontakata u doba rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li vam je poznato da je u vreme donošenja ovih odluka o secesiji u Hrvatskoj i Sloveniji i otvorenog iskazivanja volje muslimanskog rukovodstva za oцепljenjem Bosne i Hercegovine, predsednik savezne vlade kojije bio Hrvat iz Hrvatske, Ante Marković, a da je u sastavu savezne vlade struktura bila takva da su bili predstavnici svih republika i pokrajina?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Što se tiče ovih pitanja o rukovodstvu, ja se nisam bavio tim pitanjima, niti je to od mene traženo. Jedina informacija koju sam dobio se odnosila na povlačenje Jugoslovenske narodne armije iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, a da li vam je poznato da je ta vlada, dakle ta sam opisao 26. juna 1991. godine je ocenila da su odluke Hrvatske i Slovenije o osamostaljenju nelegalne, a da je to učinio i Ustavni sud Jugoslavije kao jedini organ kojije imao pravo da ceni ustavnost i zakonitost nekog akta.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Što se tiče pravnih pitanja, ja se nisam upuštao u to u svom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je poznato da je 7. jula uz učešće predstavnika Evropske unije (European Union) ...

SUDIJA MEJ: Ja se pitam da li možda gubimo previše vremena na ovo. General nije mogao na ovo da odgovori i on se nije time bavio, prema tome, u čemu je svrha ovoga?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svrha je, gospodina Mej, u tome što posle toga sledi ono upravo čime se bavi general, a to je povlačenja JNA iz Slovenije i Hrvatske. Mora da postoji valjda neki logičan sled događaja da bi se videlo

kako ta slika zaista izgleda. Mogu li da nastavim ja s pitanjima gospodine Mej?

SUDIJA MEJ: Prvo ćemo da vidimo da li svedok ima da doda nešto na sve ono štoa je ranije bilo rečeno.

SVEDOK VEJ: Što se tiča događaja, od mene nije traženo da proučavam događaje koji su prethodili ovome o čemu sam ja pisao. Prema tome, mogu konkretno da odgovorim samo na ono šta je od mene traženo.

SUDIJA MEJ: Da, pitanje je da li ima ikakve svrhe postavljati dalje pitanja o ovome, to je naravno na optuženom da odluči, ali čini se da ne dobijamo ništa novo. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali savim ukratko, generale, poznata vam je takozvana Brionska deklaracija uz prisustvo Evropske unije, Predsedništvo Jugoslavije i predstavnici rukovodstava Slovenije i Hrvatske kada je dogovoreno i uspostavljanje međunarodne posmatračke misije i dogovoreno da se stavi tromesečni moratorijum na te odluke Slovenije i Hrvatske. To, pretpostavljam znate. Toje bilo 7. jula, a 22. jula, na sednici Predsedništva je usvojena izjava protiv upotrebe sile i Hrvatska je usloвила prihvatanje izjave bezuslovnim povlačenjem vojske u garnizone. Da li to znate?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja raspoložem delovima informacije i hteo bih da dodam da sam ja samo veštak za vojna pitanja. I da sam se pripremao da odgovaram samo na ona koja se tiču ovog konkretnog sukoba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sukob je dvostrani, generale, a vi ste dobili pitanja da objašnjavate na osnovu onoga što tvrdi ova strana koja vas je izvela kao svedoka, neka ponašanja jedne strane. Pretpostavljam da postoji neka uzročno-posledična ...

SUDIJA MEJ: Koja je to strana? Koja strana?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nisam rekao strana, *page*. Nego kažem da postoje dve strane u sukobu.

SUDIJA MEJ: Gubimo vreme na ovome. Imamo jedno detaljno objašnjenje koje je dao svedok, prema tome zašto gubimo vreme na druge stvari? Dakle, u čemu je svrha ovoga ako vi ne postavljate ispravna pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja verujem da postavljam ispravna pitanja.

SUDIJA MEJ: U redu, svedok je hteo nešto da odgovori. Izvolite ako želite.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, kao što sam rekao u izveštaju, i nekoliko puta sam to ponovio, ja sam samo proučavao uslove pod kojima je funkcionisala vojska, rukovodstvo, sistem rukovođenja i komandovanja, saradnja, disciplina i to je sve bilo obrađeno u prvom delu mog izveštaja, a u drugom delu svog izveštaja sam odgovorio na konkretna pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, trebate da se usredsredite na pitanje rukovođenja i komandovanja koja su obrađena u izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali moram i neke stvari koje je svedok sam pomenuo, maločas je pomenuo da je govorio o povlačenju JNA iz Slovenije i iz Hrvatske. Dakle, pitam vas generale da li vam je poznato da su 29. jula 1991. godine jedinice JNA počele povlačenje iz Slovenije i Hrvatske?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, svakako mi je to poznato i veliki deo ovih snaga se povukao u Bosnu i Hercegovinu. Ja sam obradio ovo u svom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je povlačenje JNA iz Hrvatske u znatnoj meri onemogućeno upravo blokadama kasarni?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, svakako. Ja sam se osvrnuo na ovo pitanje i opisao sam to da je Jugoslovenska narodna armija izvela vrlo komplikovane zadatke, to je bio jedan težak zadatak, oni su se istovremeno i povlačili i imali su razne operacije i pružali su podršku odbrambenim snagama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali da bi se razumelo šta se događalo paralelno s tim, evo, citiraću samo jedan kratki pasus iz knjige lorda Ovena (David Owen) koji govori, na primer, o Kninskom korpusu, to je značajan korpus tada. Vi znate gde je Knin. On piše, na strani 182 svoje knjige "Balkanska odiseja" (Balkan Odyssey), citiram njega: "Poput ostalih korpusa i ovaj se raspadao, jer su oficiri i ljudstvo počeli da se izjašnjavaju kao Hrvati

ili Slovenci i da izlaze iz JNA da bi stupili u svoje nacionalne vojske, napustili vojnu službu, a u nekim slučajevima i zemlju. Oni, mahom Srbi, koji su ostali u JNA uopšte nisu imali slobodu, a mnoge je po kasarnama opkolila i blokirala Hrvatska vojska što je bio jedan od razloga zašto je JNA takosnažno reagovala u mestima poput Vukovara. Do te faze se razvio klasičan građanski rat uz rascep u vojsci i raskidanje prijateljstva iz oficira iz istog puka i njihov odlazak da ratuju jedni protiv drugih". Pitam vas generale, da li ste vi, prilikom izrade izveštaja, imali u vidu takvo stanje kakvo je opisao Oven ili neko drugo što vam je plasirala ova strana koja vam je davala podatke?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, prema onome šta ja znam, identitet oružanih snaga je bio prekinut na početku sukoba, izgubio se i ja znam da je došlo do razoružavanja određenih nacionalnih grupa, a da su se istovremeno naoružavale neke druge grupe i usled toga je došlo do neravnoteže, do neizvesnosti, i promenila se situacija koja se ticala i snaga i sredstava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, maločas je gospodin Robinson (Robinson) pomenuo komandovanje i kontrolu. Da se vratimo dakle na ciljeve kao element neophodan za delotvorno komandovanje i kontrolu u oružanim snagama SFRJ. Da li je iz ovoga šta sam vam naveo, jasno da je JNA kao ustavom utvrđeni zadatak, imala, između ostalog, odbranu teritorijalnog integriteta SFRJ, naspram sebe je imala hrvatske snage čiji je cilj bio upravo jednostrana secesija, jednostrana nasilna secesija, dakle narušavanje teritorijalnog integriteta SFRJ? Dakle, zakonit cilj i zadatak JNA, naspram nezakonitog, odnosno protivustavnog cilja hrvatskih snaga. Je li to jasno, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, ja mislim da što se tiča jedinstva Jugoslovenske narodne armije, koja je imala jedinstvene ciljeve, a zatim je bila napadnuta, ali kad je vojska izgubila identitet, onda su se promenili strateški ciljevi kojima su se oni rukovodili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim prevodioca da ima u vidu da mi ne daje srpski prevod dok general govori, jer se onda srpski prevod, pošto ja slušam i generala na mađarskom i srpski prevod, ja ne mogu da razumem šta on govori, jer ne znam ni reč mađarski. Generale, da li se može reći da, nakon nedobijanja saglasnosti od strane Predsedništva za podizanje borbeno gotovosti i stvaranje mogućnosti za razoružavanje ovih ilegalno naoružanih formacija, da je Jugoslovenska narodna armija redukovala svoje vojne

aktivnosti na puku samoodbranu i u manjoj meri na smirivanje međunacionalnih tenzija kada dostignu nivo stvarnog rizika izbijanja sukoba?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, samoodbrana se može samo u određenim aspektima posmatrati. Svaki vojni cilj ima ciljeva koji prevazilaze samoodbranu. Recimo uništenje neprijatelja, osvajanje teritorije i zadržavanje osvojene teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam razumeo, pravo da vam kažem, u celini odgovor, ali bi oduzelo mnogo vremena. Da li smatrate, generale, pošto govorite o promeni ciljeva, da neka oružana formacija koja je formirana na zakonit način, a koja umesto svojih zakonitih ciljeva i zadataka počinje da ostvaruje svoje ciljeve i zadatke koji su protivustavni i protivzakoniti, da li dakle takva formacija tom promenom ciljeva i zadataka, postaje u stvari nelegalna i paravojna. Je li tako ili nije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, svaka aktivnost, svaka borbena aktivnost, od samog početka mora da bude pod jedinstvenom komandom, dakle sve jedinice moraju da budu pod jedinstvenom komandom. I, takođe, mora da postoji princip potčinjavanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, nisam vas to pitao, pitao sam vas kad neka formacija promeni ciljeve ...

SUDIJA MEJ: Postavite ponovo pitanja ukoliko mislite da vam nije dobro odgovoreno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ako oružana formacija koja umesto svojih istinitih ciljeva i zadataka počne da ostvaruje ciljeve i zadatke koji su protivustavni i protivzakoniti, da li je takva formacija tom promenom ciljeva postala nelegalna, paravojna ili bili šta slično. Je li to tako ili nije, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, jasno mi je pitanje. Takva jedinica, takva oružana formacija, ne sme da postoji, ali, ukoliko se to desi, onda komandant ima tu odgovornost da razoruža takvu jedinicu ili da je podčini sebi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaše mišljenje o ovome me posebno interesuje zbog promene ciljeva i zadataka kod Ministarstva unutrašnjih poslova Hrvatske i kod Teritorijalne odbrane Slovenije. Jer postavlja se pitanje da li su ove grupacije čiji su nastanak i postojanje bili u skladu sa Ustavom,

postale paravojne onog trenutka kad su nasuprot JNA koja se zalagala za opstanak Jugoslavije, počele da tuku za nasilnu secesiju Slovenije i Hrvatske. Je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Protivzakonite akcije, moraju svakako da se spreče. Samo zakonite aktivnosti mogu da se dopuste kad je reč o naoružanim jedinicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li vam je poznato da je Zbor narodne garde Hrvatske formiran u maju 1991. godine?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Znam za to, ali ja o tome nisam pisao jer mi o tome nisu postavljena pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto znate za to da li vam je poznato da je Ustavni sud upravo to formiranje Zbora narodne garde koje je bilo sadržano u zakonu koji je donela Hrvatska, a citiram iz odluke Ustavnog suda Jugoslavije, u zakonu Hrvatske je pisalo da se "u Republici Hrvatskoj osniva Zbor narodne garde kao profesionalne, uniformisane oružane formacije vojnog ustrojstva za odbrambeno redarstvene dužnosti kojim zapoveda Ministarstvo odbrane Republike Hrvatske". Je li vam poznato da ovako definisana vojna struktura, tada u Hrvatskoj, maja 1992. godine da je to Ustavni sud Jugoslavije proglasio nezakonitim i neustavnim, te, prema tome, radi se o paravojnoj formaciji, je l' tako ili nije, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, moj zadatak nije bio da se bavim hrvatskim oružanim snagama i njihovim ciljevima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te su snage formirane pre izbijanja sukoba, te su snage napale JNA koja se od njih branila, te su snage bile paravojne i na osnovu odluke Ustavnog suda Jugoslavije i na osnovu stava Savezne vlade. Te su se snage suprotstavile JNA. Dakle, sve je to prethodilo reagovanjima JNA i ovi događaji koje sam vam opisao. Pretpostavljam to imate u vidu.

SUDIJA MEJ: Svedok ne mora da da svoj komentar o tome.

SVEDOK VEJ: Ne bih želeo ništa da komentarišem u vezi s time.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, možda bi bilo od pomoći kad bi Sud obavestio još jednom optuženog da su ciljevi izveštaja generala bili veoma usko defini-

rani. Zašto? Zato jer nismo želeli da se on bavi utvrđivanjem činjenica. To je područje koje je na plećima Pretresnog veća i zbog toga, ako on kaže nešto i iznese činjenice, neki svoj komentar, taj je komentar uvek zasnovan na pretpostavci da su činjenice koje želi da podastre Tužilaštvo dokazane. I zato ne treba to da komentariše.

SUDIJA MEJ: Ukoliko optuženi želi da potroši još 25 minuta na to, onda je u to redu.

TUŽILAC NAJS: Da, u redu, mi naravno nemamo ništa protiv toga, međutim to će onda da znači da će zaključci iz ovog izveštaja ostaju neosporeni od optuženog, ali to je njegov izbor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja uopšte ne razumem šta vi govorite, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Imamo još jedno 15, 20 minuta za vas. Na vama je kako ćete to vreme da potrošite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, gospodine Mej, jer vi stvarno smatrate da ja ovog svedoka mogu unakrsno da ispitam u vezi sa izveštajem od 299 tačaka za dva sata uz sve ove hendikepe koje tehnički proizvodi ova činjenica da se usporeno komunicira?

SUDIJA KVON: Molim vas lepo, koncentrišite se na pitanja koja se obrađuju u izveštaju. Ako se ne koncentrišete na to, mi ćemo da razmotrimo da li vam treba još toliko vremena za unakrsno ispitivanje. Nećemo da vam produžimo vreme za unakrsno ispitivanje. Molim vas lepo da idete dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u vašem izveštaju premeštanje vojske i tehnike u Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu tretirate kao neku planiranu aktivnost sa određenim strateškim ciljem. Vi kažete: "Određen deo JNA povučen je iz Hrvatske i Slovenije na strateški važnu teritoriju Bosne i Hercegovine". Moje pitanje glasi, pa zar nije evidentno da se JNA povlačila iz Slovenije i Hrvatske zato što su te dve republike proglasile secesiju i zato da bi izbegli sukob sa tamošnjim paravojnim formacijama. A u Hrvatskoj je stupio bio na snagu Vensov plan (Vance Plan) i stupile i došle su zaštitne snage Ujedinjenih nacija (United Nations) koje su bile raspoređene na pod-

ručja Krajine. To vam je poznato. Dakle, postoje sporazumi u vezi s tim sa hrvatskim i slovenačkim vlastima i Predsedništva Jugoslavije da vojske izađe i u skladu sa Vensovim planom i u skladu s tim sporazumima koji su napravljeni. Da li vam je to poznato?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, časni Sude, to mi je poznato. Jedinice Pete vojne oblasti napustile su Hrvatsku i Sloveniju što znači da je u Bosni i Hercegovini došlo do velike koncentracije snaga i kasnije su tamo nastavljene vojne akcije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a povlačeći se iz Slovenije, delovi JNA su zaista došli na teritoriju Bosne i Hercegovine, ali u tome, pretpostavljam da ćete se složiti, nema ničega čudnog jer se radi o teritoriji Jugoslavije, državi u kojoj je JNA zvanična armija. Je li to tako ili nije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, u to vreme je bilo tako, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim toga, Bosna i Hercegovina je prostorno bliža najvećem delu Hrvatske i pogotovu Slovenije, nego Srbija, Crna Gora i Makedonija, pa je logično da u jednom trenutku značajna trupa u povlačenju se nađe na teritoriji Bosne i Hercegovine. Čak i znatan deo trupa koje su išle za Srbiju je išao preko Bosne i Hercegovine. Ili za Crnu Goru ili Makedoniju. Moraju u jednom trenutku da se nađu na teritoriji Bosne i Hercegovine, da pređe preko nje. Geografiju pretpostavljam da znate, to vam je veoma blizu. Je li tako ili ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, naravno. Zapravo, povlačenje oružanih snaga ...

prevodioci: Molimo generala da ponovi odgovor.

SVEDOK VEJ: Dakle, posle povlačenja, ne samo da je došlo do jake koncentracije trupa nego je takođe opšte poznato da su strateške rezerve jugoslovenske vojske, vojne baze, vazdušne snage i protivvazdušna odbrana takođe skoncentrisani u tom području.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno, pošto je Bosna i Hercegovina bila centralna republika bivše Jugoslavije, a Jugoslavija imala uvek plan da brani svoje granice s bilo koje strane da je bila napadnuta, normalno da je koncentrisala najveće rezerve u toj centralnoj najudaljenijoj od svih granica republiki. To vam je poznato, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, ja sam vidio strateške koncepte poput toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li vam je poznato kad govorimo o položaju JNA u Bosni i Hercegovini da je još u drugoj polovini 1991. godine rukovodstvo Bosne i Hercegovine, bez Srba, doduše, na čelu sa Izetbegovićem počelo sa pozivanjem da se građani ne odazivaju na pozive JNA? I tražili čak i da se uklone vojne evidencije.

prevodioci: Molim vas da sporije ponovite vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitao sam u vezi sa položajem JNA u Bosne i Hercegovini, da li vam je poznato da je rukovodstvo pod vođstvom Alije Izetbegovića već 1991. godine pozvalo građane da se ne odazivaju na pozive u JNA i tražilo da se uklone vojne evidencije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja nisam primio dokumente u vezi s time, nisam ih imao na raspolaganju. Ja znam doktrinu jugoslovenske vojske u vezi s tim i mogu da odgovaram na pitanja o toj doktrini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam, generale, pošto pretpostavljam da sklapate neki mozaik, da li vam je poznato postojanje u Bosni i Hercegovini paravojne organizacije pod nazivom "Patriotska liga" koju je osnovao Izetbegović, čak se danas taj 31. mart 1991. godine, naglašavam 1991. godine, to je godinu dana pre izbijanja rata u Bosni i Hercegovini, zvanično proslavlja kao dan Patriotske lige? Dakle, da li znate da je godinu dana pre izbijanja sukoba muslimanska strana napravila tu paravojnu formaciju, tu Patriotsku ligu koja je pred izbijanje sukoba imala preko 100.000 naoružanih ljudi?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, moj zadatak je bio da obradim doktrinu i zadatke Jugoslovenske narodne armije. Ja se nisam bavio stvarima koje nisu bile moj zadatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, sve ove organizacije koje su napale na Jugoslovensku narodnu armiju i stavljene u funkciju nasilne secesije, nisu bile vaš zadatak, je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li vam je bar poznato da pre nego što je počeo zvanično rat u Bosni i Hercegovini, ubijeno više desetina Srba bez ikakvog razloga?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja jednostavno ne shvaćam o čemu se to ovde radi i kako to može da bude od pomoći Pretresnom veću? Ovde se jednostavno troši vreme.

SUDIJA MEJ: Slažem se. Mi ga nismo zaustavili do sada, međutim možda ćemo to morati da učinimo da se ne bi trošilo vreme.

TUŽILAC NAJS: Meni se čini da su veliki resursi ovog Međunarodnog suda za organizovanje video linka i svedočenja, sada jednostavno uludo potrošeni i takođe, čini mi se da je general uludo potrošio svoje vreme.

SUDIJA MEJ: Mi smo generalu veoma zahvalni što je došao svedočiti, a da li je optuženi uspeo da iskoristi tu priliku, to je sasvim druga stvar. Hajdemo dalje. Zašto mu, na primer, ne postavite neko pitanje umesto da stalno govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja stalno postavljam pitanja. General odgovara da mu to nije bio zadatak koji je dobio od ove druge strane. Ja ne mogu da dokučim ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, ne, vi trošite vreme bez nekog smisla. Svačije vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, je li tačno da je Armija Bosne i Hercegovine osnovana 15. aprila 1992. godine, zvanično?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Poznata mi je ta činjenica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A Vojska Republike Srpske formirana mesec dana kasnije, 15. maja 1992 godine.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I u vašem izveštaju govorite o nekakvoj tranziciji JNA u Vojsku Republike Srpske. To vam je čak jedan od naslova na strani 10 drugog dela vašeg izveštaja. Iz teksta ispada se radi o nekom poseb-

nom planu da se od dela JNA stvori Vojska Republike Srpske. Jesam dobro razumeo vaš izveštaj?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja mislim da je u proleće 1992. godine, odnosno konkretno u maju, došlo do veoma komplikovane reorganizacije. Armija se u jednom trenutku povukla i kad se povukla, nastavila je sa svojim aktivnostima na tom području i po mom mišljenju, tako je došlo do mogućnosti da se formiraju nove vojne snage.

prevodioci: Molimo generala da ponovi poslednji deo odgovora.

SUDIJA MEJ: Molim vas da ponovite poslednju rečenicu.

SVEDOK VEJ: Posle povlačenja oružanih snaga, stvorena je nova vojna snaga. Povlačenje izvesnih jedinica Jugoslovenske narodne armije je dovelo do okolnosti za postizanje strateških ciljeva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, to mi je prilično uopšteno. Da li vam je poznato da je kada je realizovana secesija Bosne i Hercegovine u Skoplju, 26. aprila 1992. godine održan sastanak potpredsednika Predsedništva Jugoslavije, Branka Kostića general-pukovnika Blagoja Adžića koji je bio načelnik Generalštaba i predsednika Predsedništva Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića i na tom sastanku dogovoreno da se u što skorijem roku nadležni organi JNA i Republike Bosne i Hercegovine dogovore oko statusa JNA u Bosni i Hercegovini? Onda se govorilo o nekakvom vremenskom periodu da se JNA povuče iz Bosne i Hercegovine i da se izvrši njena transformacija. U skladu sa tim i osamostaljivanje Bosne i Hercegovine. Da li vam je to poznato?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, 19. maja 1992. godine jugoslovenska vojska povukla je snage koje joj tamo nisu bile potrebne. U isto vreme od delova Jugoslovenske narodne armije, formirana je vojska bosanskih Srba. Jugoslovenska vojska imala je mnogo oficira i trupa koji su dolazili iz mnogih mesta. Lokalni ljudi su onda ostali, a verovatno je i to da su ostavljena neka materijalno tehnička sredstva. Takođe, te novoformirane jedinice i dalje su dobivale logističku podršku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte generale, zar vam se ne čini logičnim ako se Bosna i Hercegovina osamostaljuje i formira kao nova država da se građani sa prostora te nove države spremaju da žive i rade u toj novoj

državi i da budu njeni državljani. I da će, ako su po profesiji vojnici, tu profesiju obavljati u vojsci te države čiji su državljani. Je li vi znate da je sastav Vojske Republike Srpske je iz Bosne i Hercegovine, da su to sve građani Bosne i Hercegovine. Da to nisu nikavi pripadnici JNA koji su došli iz Srbije ili iz Makedonije ili iz Crne Gore, već građani Bosne i Hercegovine?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Budući da su nove snage imale na raspolaganju mnogo trupa, bilo je i prirodno da deo vojske sadrži i takve ljude. ali, u isto vreme dokumenti koji su mi stajali na raspolaganju dokazuju da je JNA ostavila mnogo oficira i podoficira na svojim mestima i oni su učestvovali u formiranju novih snaga i nastavili da služe u novoformiranoj vojsci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Vej, nije ih JNA ostavila. Ti ljudi koji su iz Bosne i Hercegovine ostali su u svojoj republici, a Vojska Jugoslavije, jer je formirana Savezna Republika Jugoslavija od Srbije i Crne Gore, povukla svoje građane. Kako može Vojska Jugoslavije da povuče građane tuđe države na svoju teritoriju, iz kog razloga?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, ovde se radi o veoma kompleksnom procesu reorganizacije. Tako je zapravo Druga vojna oblast postala osnovica za nove vojne snage, a kad je reč o planiranju i reorganizovanju, sve to je zahtevalo dosta ekspertize i znanja i tako su bivši oficiri JNA postali pripadnici te nove vojne snage kako bi ta nova vojna snaga mogla uspešno da funkcioniše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ostali su u svojoj republici. Molim vas, generale, 4. maja 1992. godine pre ovog zvaničnog povlačenja, 4. maja, Predsedništvo Jugoslavije je zvanično pozvalo rukovodstvo tri nacionalne zajednice u Bosni i Hercegovini da se dogovore o preuzimanju JNA čiji vojni sastav čine građani te republike. I saopštenje zvanično glasi: "Predsedništvo Jugoslavije donelo je na sednici odluku o ubrzanom povlačenju iz Bosne i Hercegovine svih građana Savezne Republike Jugoslavije koji se nalaze na službi u JNA u toj republici. S obzirom da će se taj proces okončati najdalje za 15 dana, prema Ustavu Savezne Republike Jugoslavije više nema osnova da Predsedništvo Jugoslavije niti bilo koji drugi organ Jugoslavije odlučuje o vojnim pitanjima na teritoriji Bosne i Hercegovine Predsedništvo Jugoslavije poziva ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, svedok mora da dobije priliku da odgovori, a vi morate sporije da čitate. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću da pročitam. "Predsedništvo Jugoslavije poziva rukovodstvo tri nacionalne zajednice u Bosni i Hercegovini, Muslimana, Srba i Hrvata da se dogovore i da odluče o preuzimanju JNA čiji vojni sastav čine građani Bosne i Hercegovine kako bi se izbegle neželjene situacije i posledice." Šta je drugo moglo da uradi Predsedništvo Jugoslavije kada se osamostalila Bosna i Hercegovina, građane Jugoslavije povukla na svoju teritoriju, a građane Bosne i Hercegovine ostavila na njihovoj ...

SUDIJA MEJ: Ne.

SVEDOK VEJ: Ja nemam nikakve sumnje u vezi s tim delima. Ona su zaista preduzeta, molim vas, na osnovu dokumenata koje sam primio videlo se da je Jugoslovenska narodna armija ostavila veliki broj oficira, podoficira i vojnika koji su ostali tamo i oni su nastavili da služe u vojsci bosanskih Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Isto tako oficiri i vojnici Jugoslovenske narodne armije su činili okosnicu i Armije Bosne i Hercegovine ili Vojske Hrvatske jer nije bilo drugih. Jednostavno, došlo je do tih podela. Zar vam to nije jasno, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: U to nemam sumnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pošto vi kažete da su vam dostavljali dokumente koji se tiču upravo ovih događaja vezanih za povlačenje, ja bih želeo da vas podsetim, jer verovatno ste to imali prilike da vidite, Izveštaj Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija od 30. maja 1992. godine o primeni Rezolucije Saveta bezbednosti 752 (UN Security Council Resolution 752). Samo ću u najkraćem da vam citiram, jer to odudara od onoga šta vam je ova druga strana predočila. Izveštaj generalnog sekretara, samo par stvari ću da vam citiram iz originala. Tačka 5: "Najveći deo osoblja JNA koji su bili razmešteni u Bosni i Hercegovini bili su građani te republike i prema tome, nisu potpadali pod odluku beogradskih vlasti od 4. maja da se JNA povuče iz Bosne i Hercegovine. Izgleda da se većina njih pridružila vojsci takozvane srpske Bosne i Hercegovine. Drugi su se pridružili vojsci Bosne i Hercegovine koja je bila pod političkom kontrolom Predsedništva Republike. A drugi su se možda pridružili raznim neregularnim snagama koje su tamo delovale. Oni koji nisu građani Bosne i Hercegovine, prema rečima beogradskih vlasti, čine tek 20 posto ukupnoga broja. Smatra se da se većina tih ljudi već povukla u Srbiju i Crnu Goru. A neki od njih su došli na

udar napada tokom povlačenja. Ali, drugi su ostali u raznim garnizonima u Bosni i Hercegovini, a posebno na teritorijama Srba uključivši i dva lokaliteta na prilazu Sarajevu”.

SUDIJA MEJ: A sada morate dati svedoku priliku da odgovori ako nešto želi da kaže. Gospodine, želite li nešto, samo trenutak, pričekajte. Brzo to uradite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Sledeća kategorija čini osoblje”, druga, kaže se da su ostali na rubu Sarajeva.” Dakle, tu kategoriju čini osoblje koje je bilo blokirano u svojim kasarnama od stane Teritorijalne odbrane Bosne i Hercegovine ili neprijateljskih neredovnih snaga, neregularnih snaga.” To vam citiram Butrosa Galija (Boutros Boutros-Ghali), Izveštaj Generalnog sekretara od 30. maja 1992. godine. Da li razumete generale da je to suprotno od ovih zaključaka koje vi izvodite?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, srpska vojska u Bosni je trebalo da zaštiti teritoriju koristeći rezerviste koji su se tamo nalazili, trebalo bi ih mobilisati u vojsku, uključiti i stanovništvo kao i pripadnike paravojnih jedinica, to je urađeno kasnije.

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Koliko ja još imam vremena gospodine Kvon (Kwon)?

SUDIJA MEJ: U ovom trenutku, imate još 20 minuta ili tako nešto. Nastavićemo i videćemo da li ćemo da vam damo dodatno vreme, ali ne možemo da vam damo mnogo.

SUDIJA KVON: I to posle pauze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda samo da vas zamolim generale, ono što je Generalni sekretar rekao da se povukla JNA iz Bosne i Hercegovine, pogledajte u istom izveštaju šta kaže o prisustvu oružanih snaga Hrvatske na prostoru Bosne i Hercegovine. Gali kaže: “Što se tiče povlačenja elemenata hrvatske vojske koja se sada nalazi u Bosni, podaci kojima raspolazemo u Njujorku (New York) ukazuju na to da nije došlo do takvog povlačenja. UNPROFOR (United Nations Protection Forces) je dobio pouzdane

izveštaje o osoblju hrvatske vojske u uniformama koji deluju tamo u okviru vojnih formacija u Bosni i Hercegovini. Hrvatske vlasti su kontantno izjavljivale da hrvatski vojnici u Bosni i Hercegovini su napustili Hrvatsku vojsku i više ne potpadaju pod njih. Međunarodni posmatrači ne sumnjaju u to da određeni delovi Bosne i Hercegovine se nalaze pod kontrolom hrvatskih vojnih jedinica, bilo da pripadaju Teritorijalnoj odbrani, paravojnim grupama ili hrvatskoj vojsci. Pod ovim okolnostima još nije jasno kako je njihovo povlačenje ili raspuštanje koje je zahtevao Savet bezbednosti (UN Security Council), kako to može da se postigne". Dakle, ovim se u vašem izveštaju ne bavite. Kao što vidite, Izveštaj generalnog sekretara ukazuje i na odluku JNA da svoje građane povuče, naravno svoje građane, a ne tuđe građane i na činjenicu da se Hrvatska vojska iz Bosne i Hercegovine ne povlači. Dakle, imate li kakav komentar da date tome, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja nemam razloga da sumnjam u istinitost ovog izveštaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala generale. Dakle kao rezultat dogovora Predsedništva SFRJ koje je donelo 4. maja odluku na koju se poziva i Butros Gali i on kaže: "Odluka beogradskih vlasti od 4. maja". Povlačenje JNA iz Bosne i Hercegovine s tim što su pripadnici JNA koji nisu iz Bosne i Hercegovine morali da se povuku, a oni koji su iz Bosne i Hercegovine su mogli da ostanu u svojoj republici. Ali ne više kao pripadnici JNA, jer JNA u Bosni više nije bilo, je l' tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, posle povlačenja Jugoslovenske narodne armije JNA se transformisala u Vojsku Jugoslavije. Ali istovremeno, ljudi koji su živeli u tom području su se pridružili vojsci bosanskih Srba. Ali na osnovu izveštaja, mi znamo, da su ti ljudi, bez obzira na to, nastavili da primaju platu i pomoć od Jugoslovenske narodne armije kao i raznu drugu pravnu pomoć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dakle u Republici Srpskoj je 15. maja formirana Vojska Republike Srpske i neki, naravno ne svi dotadašnji pripadnici JNA sa prostora Bosne i Hercegovine su se uključili u tu vojsku, između ostalih i njen komandant general Ratko Mladić koji je takođe iz Bosne i Hercegovine, a za razliku od na primer, komandanta Štaba Armije Bosne i Hercegovine tada, Sefera Halilovića kojije iz Srbije, ali je došao u Bosnu i Hercegovinu da se bori u Armiji Bosne i Hercegovine. Ako bi striktno gledali ko je odakle došao, onda bi trebalo da se optuži Srbija i da je poslala Sefera

Halilovića da se bavi organizovanjem Armije Bosne i Hercegovine. Valjda vam je to sve poznato, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Časni Sude, ovi oficiri i podoficiri sa tačke gledišta osoblja kadrovskih pitanja i što se tiče tehničkih sredstava i materijala su svi bili i dalje deo iste ustanove i organizacije. To se odnosilo i na unapređenja i normalno na penzije i na razna finansijska pitanja koja, gledano sa te tačke gledišta, oni su se i dalje obraćali rukovodstvu jugoslovenske vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je drugo pitanje koje nema smisla da na njega trošimo vreme, to je pitanje pomoći, ali da li je sporno generale da se Vojska Republike Srpske borila za ravnopravnost i zaštitu svog naroda u Bosni i Hercegovini? Svako je imao pravo na samoodbranu, pa valjda i Srbi u Bosni i Hercegovini.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, svakako, to je izraženo u doktrini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi dobro znate da su Srbi prihvatili takozvani Kutiljerov plan (Cutileiro Plan) koji je delio Bosnu i Hercegovinu na kantone. I da je njegova realizacija mogla sprečiti rat u Bosni i Hercegovini, ali da su ga Muslimani odbili. Da li to znate?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mislim da je ovo već apsurdno da optuženi pokušava da kroz ovog svedoka koji je došao po jednom zadatku, kao stručnjak za jednu oblast, dakle da njemu postavlja ovakva pitanja o kojima on ne zna ništa, a o kojima treba da odluči Pretresno veće.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ja čvrsto verujem u pravo na unakrsno ispitivanje i ja sam stalno podržavao vaše pravo da izvršite unakrsno ispitivanje. Ovom prilikom, vi zloupotrebljavate to pravo i nažalost, moram da kažem, da neću podržati vaš zahtev da vam se odobri dodatno vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je poznato, generale, da su nakon postizanja sporazuma o povlačenju iz Bosne i Hercegovine u Saveznu Republiku Jugoslaviju, muslimanske snage ometale to povlačenje oružanim napadima? Najpoznatiji je slučaj napada na vojnu kolonu u Dobrovoljačkoj ulici u Sarajevu. To znate, pretpostavljam.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, moguće je da je počinjen takav zločin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A poznato vam je da je 15. maja u Tuzli takođe prilikom evakuacije JNA iz kasarne "Husinska buna", iz zaseda napadnuta kolona JNA, da su ljudi goreli kao buktinje, a JNA se sasvim mirno povlačila iz kasarne u Tuzli i išla prema Srbiji? Da li vam je to poznato?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Moguće je da se to desilo, ali ja ne znam konkretne detalje toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U izveštaju Galija koji sam citirao, između ostalog stoji: "Predsedništvo Bosne i Hercegovine je u početku bilo nespremno da se uključi u pregovore o ovim i drugim pitanjima sa rukovodstvom Srpske Republike Bosne i Hercegovine. Viši predstavnik JNA iz Beograda, general Nedeljko Bošković je obavio razgovore sa Predsedništvom Bosne i Hercegovine, ali postalo je jasno da taj njegov rad ne obavezuje komandanta vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine" Da li se tu vidi, generale ...

SUDIJA MEJ: Vreme vam ističe. Uzimajući u obzir koliko je vremena potrošeno i izgubljeno, možete da postavite još jedno poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam mislio da ćete mi dati bar još tih 20 minuta koje gospodin Kvon pomenuo ...

SUDIJA MEJ: Ne, nećemo ovom prilikom zbog toga što ste izgubili ovoliko vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Generale, samo da raščitimo. Tačka 296 pred kraj vašeg izveštaja... Je li mogu da nastavim, gospodine Mej?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Citiram vas: "Po mom mišljenju, što se tiče komandovanja i kontrole, nastale su potpuno dve nezavisne vojske koje su imale nove elemente u borbenom poretku, imale različitu organizaciju i različitu grupu zadataka". Je li tako, generale?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Tako je, apsolutno tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo, još jednu stvar bih hteo da raščistim gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite, još samo jednu stvar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi polazite generale od toga kako je Vojska Jugoslavije ratovala u Bosni i Hercegovini i zaključke izvlačite iz neke operacije "Drina" ili neke operacije "Gvozd", a ni jedna ni druga, ni plan "Drina", ni plan "Gvozd", ja sam plan "Drina" dobio uz jednog drugog svedoka pre vas, nema nikakve elemente bilo kakvog učešća Vojske Jugoslavije već je to isključivo dokument Glavnog štaba Vojske Republike Srpske. A uostalom i kao takav, dokument Glavnog štaba Vojske Republike Srpske, nikad nije realizovan. Jer se on odnosi na situaciju da budu napadnuti, ali Vojska Republike Srpske nije reagovala kad je na primer, Krajina napadnuta u operaciji "Bljesak" ili u operaciji "Oluja", bila je tu, da tako kažem na granici, niti je operacija "Gvozd" realizovana, a znate dobro da štabovi prave razne planove za razne operacije. U svakom slučaju, generale, je li jasno da je taj papir koji nije realizovan, isključivo papir Glavnog štaba Vojske Republike Srpske? Kao što je ova operacija ...

SUDIJA MEJ: Morate ovo da privedete kraju i da postavite pitanje.

SVEDOK VEJ: Časni Sude, ja sam imao zadatak da dam svoje mišljenje o planu, ja sam upravo to i uradio, a sad što se tiče sprovođenja plana i kako je to bilo urađeno, to su stvari, vezano za mene, za koje se nije tražilo da ih komentarišem.

SUDIJA MEJ: U redu, sad ćemo da prekinemo sa radom. Koliko mislite da će vama trebati vremena, gospodine Kej (Kay)?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pa biću vrlo kratak, samo nešto vezano za vojsku.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

TUŽILAC NAJS: Meni isto neće trebati puno vremena, nadam se da ćemo moći da završimo i sa gospodinom Tunensom uzimajući u obzir da sledeći put radimo tek za pet dana.

SUDIJA MEJ: U redu, razmotrićemo ovu situaciju, pitanje je koliko ćemo vremena imati. Generale, hvala vam, bićete nam potrebni još jedno 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Generale Vej, vi prihvatate da su Vojska Republike Srpske i Vojske Jugoslavije postale dve posebne oružane sile, zar ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, nakon povlačenja, to je tačno.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Jedna od stvari koju dakle u okviru toga vi prihvatate je da je uspostavljen posebni sistem rukovođenja i komandovanja za te dve posebne vojne sile.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Postojali su posebni sistemi komandovanja. Ali, postojala je i tesna saradnja te dve vojne sile prilikom izvršavanja zadatka.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Pošto je došlo do razdvajanja, Vojska Republike Srpske postaja je oružana snaga koja je mogla da deluje posebno i samostalno od Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, to je bila jedna nezavisna vojna sila koja je po mom mišljenju, izvršavala svoje posebne zadatke.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Prema tome, ta je vojska mogla da sprovodi svoje operacije vojne prirode koje su bile posebne i različite od operacija Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Po mom mišljenju, oni su imali samo ograničene mogućnosti za izvođenje vojnih akcija. Njima je trebala i logistička i borbena podrška.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Jedan od faktora u vašem izveštaju o kojem želim da vas pitam je faktor kojim se ovde sada nismo bavili. A on proizlazi iz činjenice da je, na početku, postojala samo jedna vojna sila, JNA, a da je onda došlo do podele na Vojsku Jugoslavije i Vojsku Republike Srpske. Taj se faktor tiče već postojećih veza između vojnih vođa, da li me shvatate?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, shvatam. Pre povlačenja Jugoslovenska narodna armija je bila nezavisna. Pošto je formirana vojska na bosanskoj strani ta je vojska, Jugoslovenska narodna armija podeljena u dve vojne sile i te

su dve odvojene sile mogle da sprovode svoje vojne zadatke međusobno nezavisne.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: General Mladić, koji je postao zapovednik Vojske Republike Srpske imao je dobre lične veze sa oficirima u Vojski Jugoslavije. Da li ste vi dobili taj podatak ili ste za to već znali kada ste pisali svoj izveštaj?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, to je bilo sadržano u informacijama, u ličnim izveštajima takođe. Ja sam dobio dokumente o njegovom novom položaju i o njegovim aktivnostima.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: General Mladić je bio veoma popularna figura u JNA i on je uspeo da zadrži svoje veze i svoju popularnost kad je prešao u Vojsku Republike Srpske. Da li to prihvatate?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja mislim da je general imao i službene i neslužbene veze sa jugoslovenskom vojskom i on je te veze nastavio da ima.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Da, upravo ovo šta ste sada spomenuli je moja sledeća tema. To jest, on je uspeo da koristi svoje prethodne veze koje su postojale iz prethodnog perioda kako bi osigurao resurse za Vojsku Republike Srpske, za svoj lični komandni lanac.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja smatram da je imenovanje generala, da je do imenovanja generala došlo na preporuku jugoslovenske vojske uzevši u obzir njegovo iskustvo. On je poznavao doktrinu i oslanjao se na tradicije.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Hvala, nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nekoliko stvari u dodatnom ispitivanju. Vaše uopšteno mišljenje o tome koliko su te dve vojske bile posebne, nalazi se u potpunosti, u celosti u poslednjim paragrafima vašeg izveštaja, zar ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Neposredno pre toga, kad ste obrađivali jedan specifičan dokumenat na zahtev Tužilaštva, bavili ste se 50. sednicom Narod-

ne skupštine Republike Srpske. U tom dokumentu zabeleženo je šta je na toj sednici rečeno o nivou podrške koju Republika Srpska dobija od Vojske Jugoslavije.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Ja sam pogledao taj dokument i tamo se posebno spominje snabdevanje municijom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li taj nivo podrške, da li je on takođe uključen u vaš odgovor o ograničenoj mogućnosti Vojske Republike Srpske da sprovodi samostalne vojne operacije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Ja smatram da je Vojska Republike Srpske imala ograničene resurse na raspolaganju i da je zato bila prisiljena da se stalno koristi podrškom Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I samo jedna stvar u vezi s time. Ne radi se baš o paraleli nego o nečem povezanom. Na kraju paragrafa 194 vašeg izveštaja vi ste izrazili stav da je u slučajevima dodele osoblja iz jedne vojne sile u drugu na vojne dužnosti, da je u takvim slučajevima odgovornost za disciplinske postupke osoblja koje je dodeljeno jednoj sili ostalo na sili koja je to osoblje dodelila, da li je to tačno?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da. Kada se neka jedinica ili neki vojnik predpočini nekoj drugoj jedinici prenosi se samo komanda. Disciplinska pitanja i kadrovska pitanja ostaju i dalje u nadležnosti originalnog komandira, osim ukoliko se ne odluči drugačije.

SUDIJA ROBINSON: Da li je to jedna opšta situacija ili je to nešto šta je konkretno vezano za situaciju u bivšoj Jugoslaviji?

SVEDOK VEJ: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja mislim da bi sudija Robinson želeo da zna da li se ovde radi o jednom oštem pravilu, vi ste odgovorili da, mislim da ste odgovorili na taj deo, ali molim vas da nam to razjasnite.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: To je jedna opservacija opšte prirode. A Ustav to onda detaljnije reguliše.

SUDIJA ROBINSON: A kakva je situacija bila u Jugoslaviji? Da li ste vi u stanju da nam kažete da taj opšti nalaz takođe vredi za jednu opštu situaciju

koja je vladala u Jugoslaviji? Dakle, to da su neke odgovornosti i dalje ostale na izvorištu?

SVEDOK VEJ: Da. To je uopšteno tako i ja pretpostavljam da je to bio slučaj i u ovom slučaju.

SUDIJA ROBINSON: Vi to pretpostavljate?

SVEDOK VEJ: Da. To definišu vojna pravila, to je opšta praksa u slučajevima kada se pojedini vojnici ili pojedine jedinice dodeljuju nekoj drugoj vojnoj sili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali, generale, kada govorimo o pravnim posledicama pružanja podrške nekoj vojsci ili pravnim posledicama dodele trupa. Moram da vam takođe kažem da su ta pitanja van vašeg područja ekspertize i nešto o čemu će, na kraju, morati da odluče sudije, zar ne?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja mislim da to, uopšteno govoreći, spada u područje moga rada i to nije jedan neuobičajeni slučaj. Ista se pravila primenjuju i u zemljama NATO.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još nekoliko pitanja. Predložene operacije, „Drina“ i „Gvozd“, recite nam sa kojeg nivoa rukovođenja su ti planovi mogli da dođu? Sa najvišeg vrha, iz sredine, sa dna, gde?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Uopšteno govoreći, takve planove uvek sačinjavaju strateške vođe, znači Ministarstvo odbrane, a političko vođstvo takve planove odobrava.

prevodioci: Molimo generala da ponovi ono šta je rekao posle Ministarstvo odbrane.

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Dakle, strateške planove, strateški se planovi prave na nivou rukovodstva, a njih onda odobrava političko rukovodstvo. Ratni planovi se takođe prave na najvišem vojnom nivou i u tome učestvuju komandanti koji bi trebali da učestvuju u izvođenju akcija. Bobbene planove rade oficiri srednjeg nivoa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drinski plan nikada nije sproveden u delo, ta je tvrdnja ovde iznesena. Međutim, to nije vaša poenta. Pitanje je ovde da li

je taj plan onako kako je zamišljen takođe predstavljao značajni doprinos Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Nisam baš shvatio ovo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Setite se plana "Drina 93". Spomenuli ste ga u vašem izveštaju. Optuženi je tvrdio da taj plan, zapravo, nikad nije sporoveđen u delo. Međutim, ovde se radi o nečem drugom i to o sledećem. Da li je plan "Drina 93" onako kako je zamišljen predviđao da Vojska Jugoslavije učestvuje u značajnim aktivnostima u saradnji sa Vojskom Republike Srpske?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja mislim da svaki odobren plan mora da se izvede onako kako je odobren. Naravno, planovi mogu i da se promene, ali i te promene moraju da dobiju odobrenje rukovodstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postavljeno vam je bilo pitanje o snagama u Hrvatskoj na početku sukoba kad je došlo do razdvajanja i mislim da je korišćen izraz paravojska u opisu tih snaga. Nas zapravo ne interesuje koji se termin koristi ali, ako je bilo ispravno iskoristiti ovaj termin paravojska u odnosu na snage u Hrvatskoj na početku sukoba, da li bi takođe bilo prikladno upotrebiti taj termin i u odnosu na Vojsku Republike Srpske i Srpsku vojsku Krajine?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Da, moguće je da su delovale te paravojne jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam izneo ono šta sam hteo pa ću da pređem na nešto drugo, časni Sude, da bismo uštedeli na vremenu. Dakle, postavljeno vam je pitanje o događajima u Hrvatskoj od strane optuženog. Da li ste vi upoznati sa događajima u Hrvatskoj iz avgusta 1990. godine kada je Martić zauzeo policijsku stanicu u Kninu?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Molim vas da ponovite pitanje, posle avgusta 1990. godine, šta ste posle toga rekli?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Martić zauzeo policijsku stanicu u Kninu?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Možete li, molim vas da ponovite celo pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imajući u vidu koliko je sati, ja ću preći na nešto drugo. U svakom slučaju ovo je izvan oblasti za koju se specijalizovao ovaj

svedok. Prema tome, nema smisla da na tome insistiramo. Dakle, što se tiče vašeg izveštaja, postavljeno vam je dosta pitanja o tome na osnovu čega ste ga vi sastavili i čak je sugerisano da ste možda donekle ignorisali drugu stranu u sukobu, druge strane u sukobu. Da li je uopšte bio vaš zadatak da proučite celokupni sukob sa svih aspekata ili se od vas jednostavno tražilo da kažete nešto o razvoju JNA, Vojske Jugoslavije, Vojske Republike Srpske i Srpske vojske Krajine i da pogledate kakav je bio njihov međusobni odnos?

SVEDOK VEJ – ODGOVOR: Ja sam proučio situaciju uopšteno, na osnovu dokumenata i na osnovu toga sam izveo svoje zaključke.

TUŽILAC NAJS: To je sve šta sam nameravao da pitam, časni Sude. Veoma smo zahvalni generalu, a takođe smo zahvalni i vojnim vlastima u Budimpešti koji su nam omogućili da koristimo ovu video vezu, a ona je, kao što ste videli, veoma dobrog kvaliteta.

SUDIJA MEJ: Svakako, zahvalni smo generalu što je došao da svedoči danas. Hvala vam. Sad je završeno vaše svedočenje, hvala vam još jednom.

TUŽILAC NAJS: U redu, veza sada može da se prekine i mi možemo ponovo da pozovemo gospodina Tunensa, nadam se da je on sada ovde ispred sudnice i nadamo se da će on moći da završi danas.

SUDIJA MEJ: Pa to možda i neće biti moguće, uzimajući u obzir okolnosti. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dok ne uđe svedok, u vezi sa ovom listom vaših svedoka pošto se radi o vašem zaštićenom svedoku, pretpostavljam da ćete insistirati da bude na zatvorenoj, samo jedan minut.

SUDIJA MEJ: Samo kratko, molim.

(privatna sednica)

SUDIJA MEJ: Imate još 15 minuta gospodine Miloševiću, dakle treba da organizujete to vreme koje vam je na raspolaganju, nećete dobiti više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, vi ste juče rekli da imam 50 minuta, sada kažete da imam 15 minuta.

SUDIJA MEJ: 15 minuta.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Tunens, JNA je bila prisutna u Hrvatskoj do stupanja na snagu Vensovog plana, je l' tako?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, to nije Vens-Ovenov plan (Vance-Owen Plan) već Vensov plan. Vensov plan je predviđao jedno privremeno rešenje koje je imalo različite aspekte od kojih jedan aspekt bio povlačenje snaga JNA, kao i demilitarizacija postojećih snaga na toj teritoriji, a to je bila srpska Teritorijalna odbrana. Ja se nisam usredsredio na tu temu u svojoj analizi, ali u drugom delu dokumenta je to donekle obrađeno. Ako vam treba, mogu da vam kažem i na kojoj strani postoje JNA dokumenti koji obrađuju transformisanje JNA jedinica u jedinice lokalne srpske Teritorijalne odbrane. Takođe, postoje dokumenti koji su tu uključeni, o logističkoj podršci, o stvaranju logističke strukture za Teritorijalnu odbranu Republike Srpske Krajine koja je kasnije postala Srpska vojska Krajine. Takođe, je to sve vezano i za ono o čemu smo ranije govorili, a to je stavljanje na raspolaganje osoblje iz JNA lokalnim srpskim strukturama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Tunens, ja nisam rekao Vens-Ovenovog plana nego sam rekao Vensovog plana.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u transkriptu, bar ispred mene, stoji Vens-Ovenovog plana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, može transkript da pogreši, ja ne mogu da pogrešim. Da li je poznato, gospodine Tunens, kad je reč o tom planu, naravno, pošto sam se zalagao da se on prihvati i znam da je Vensov, da li je sporno da od trenutka kada su snage Ujedinjenih nacija stavile pod zaštitu te zone iz njih nije napadana Hrvatska teritorija sve do kraja rata?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u mom izveštaju se ja ne bavim aktivnostima hrvatskih snaga koje se tiču UNPAS (UNPA, United Nations Protected Areas) ili nečeg drugog, ukoliko je potrebno, ja mogu da odgovorim na osnovu svog iskustva rada u UNPROFOR-u. Možda je tačno da nije bilo velikih ili nekakvih operacija od strane lokalnih Srba u ovim zonama, ali

sećam se da je bilo puškaranja iz lakog naoružanja, takođe minobacača, pa čak iz artiljerije između obe zaraćene strane, pa čak i između hrvatskih oružanih snaga i srpskih oružanih snaga oko linije razdvajanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je poznato i po dokumentima i po faktičkoj situaciji da su oružane snage Krajine predale sve teško naoružanje po onoj formuli “pod dupli ključ” jedan kod njih, jedan kod UNPROFOR-a. Je li to tačno ili ne, gospodine Tunens?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Još jednom, ja se ovim nisam bavio u svojoj analizi. Ukoliko želite, mogu da odgovorim na osnovu svog iskustva rada u UNPROFOR-u i prethodno u belgijskom ministarstvu odbrane. Ja sam radio u sektoru “Istok”, jer je Belgija (Belgium) tamo imala jedan bataljon u Baranji, možda je tačno da su na početku, da je naoružanje bilo predato i da je stavljeno pod ključ, pod ovaj sistem duplog ključa, da je stavljeno u određena skladišta, ali odmah posle toga, iz čitavog niza razloga to oružje je ponovo uzeto. Ja se ne sećam zapravo datuma, ali znam da se ovo desilo nekoliko puta, da je predavano oružje, pa je ponovo uzimano. To se desilo, dakle nekoliko puta između, recimo, 1992 i 1995. godine. Kad sam ja radio u UNPROFOR-ovom štabu, od decembra 1994. godine, pa do oktobra 1995. godine, mi smo posetili ne samo sektor “Istok” u istočnom delu Hrvatske već i druge sektore, sektor “Sever”, sektor “Zapad” i čak prilikom tih poseta je bila prilično ograničena naša sloboda kretanja, ne samo od strane srpskih oružanih snaga već i od strane hrvatskih oružanih snaga. Ali bez obzira na ova ograničenja našeg kretanja, mi smo sami mogli da vidimo da je oružje bilo raspoređeno, uključujući i tenkove u ovoj zoni razdvajanja. Prema tome, to je bila samo početna situacija povlaćenja oružja i stavljanja pod sistem duplog ključa. To nije dugo trajalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, zar vam se ne čini da je vrlo bitno da je trajalo do kad su hrvatske snage napale na zaštićene zone pa su onda ponovo morali da uzmu oružje da se brane. Je l’ vam to bar poznato? Predali su oružje i ono je bilo pod duplim ključem i onda su napadnuti i onda su ponovo morali da uzmu da se odbrane. Jel’ to tako bilo ili nije, gospodine Tunens? Odgovorite mi sa da ili sa ne. Molim vas, nemojte da mi objašnjavate dugo.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, odgovor je ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako vam je odgovor ne, evo, ja vam čitam, 30. juna 1992. godine Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija, dakle ne čitam vam nikakve novine, Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija u Njujorku, usvojio je Rezoluciju 762 (UN Security Council Resolution 762) kojom se od Vlade Hrvatske traži da osvojeni prostor u "ružičastim zonama" vrati pod kontrolu UNPROFOR-a. Hrvatska je osuđena zbog ofanzive na Krajinu 21. juna i bombardovanje Knina te joj je zaprećeno sankcijama u slučaju neispunjenja zahteva iz ove rezolucije. Je li to tačno, gospodine Tunens, pošto ste vi dokumentima bavili i vojni ste analitičar, je li to tačno ili je možda i ovo neka fikcija, ova rezolucija Saveta bezbednosti?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, moj odgovor će biti izložen u dva dela. Pre svega, ja se u svom izveštaju nisam bavio analizom preko stotinu izveštaja Saveta bezbednosti koje su bile usvojene od 1991. do 1995. godine, a ticale su se sukoba u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Drugo, pitanje odnosno komentar koji je izneo gospodin Milošević je nešto šta nije tačno na osnovu onoga kako ja vidim činjenice. Rezolucija 762 od juna 1992. godine postoji, ali ja sam pokušao da objasnim u svom prethodnom odgovoru to da je bilo puno događaja od 30. juna 1992. godine, pa do prve značajne hrvatske vojne operacije protiv RSK, a to je, zapravo, bila njihova akcija "Bljesak" koja je bila izvedena početkom maja 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači pre maja 1995. godine nije bilo akcija protiv zaštićenih zona? Je li vi to tvrdite, gospodine Tunens? Na osnovu podataka kojima vi raspolazete.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude, to nije ono šta sam ja rekao. Ja sam govorio o prvoj važnoj Hrvatskoj vojnoj operaciji. Ja sam upoznat sa tim da je bila operacija "Medak" izvedena, ukoliko se ja dobro sećam, početkom septembra 1993. godine. U to vreme su Ujedinjene nacije takođe usvojile jednu rezoluciju pozivajući Hrvatsku da opozove svoje snage. Ja se sećam da je u to vreme, i ja se ovoga sećam ne na osnovu svog rada u Tužilaštvu već na osnovu svog prethodnog rada, pre nego što sam došao ovamo. Dakle, radilo se o represalijama. Lokalne srpske oružane snage su pokušavale recimo da granatiraju hrvatske gradove uz pomoć artiljerije i, recimo, Posmatračka misija Evropske zajednice (ECMM, European Community Monitoring Mission) je izveštavala o tome da su čak korišćene rakete koje su se nalazile blizu njihovog hotela u južnom delu Zagreba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Tunens, pošto mi je vreme ograničeno, ovo su materijalne činjenice koje se ne mogu osporiti, još par tema da pokušam da ...

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Zavisi koje činjenice želite da iznesete, naročito ako se to tiče činjenica koje se tiču izveštaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Tunens, vi ste u izveštaju pominjali da je postojalo neko pismo "Helsinki voča" (Helsinki Watch) koje je govorilo o raznim stvarima, od medija do zločina. I onda, na strani 134 izveštaja, vi govorite o odgovoru na to pismo, jer ne znam kome je bilo upućeno još i meni, ja sam izvadio samo ovaj list da se ne opterećujem papirima, i ovde stoji, pismo mi je bilo upućeno, a onda kažete: "Šef kabineta Slobodana Miloševića, Goran Milinović, poslao je organizaciji *Helsinki Watch* sledeći odgovor", i onda ima odgovor mog šefa kabineta koji glasi: "U vezi sa pismom koje je 21. januara predsedniku Republike Srbije, gospodinu Slobodanu Miloševiću uputio *Helsinki Watch* želimo da vas obavestimo o sledećem. Prvo, mesta u kojima su počinjeni pomenuti zločini ne nalaze se u okviru teritorije Republike Srbije", dakle u tom pismu su bila pomenuta neka mesta u kojima su počinjeni zločini, "te stoga, ova Republika nije nadležna niti na bilo koji način uključena u takva dela. Shodno tome, Republika Srbija ne može biti odgovorna za to. Tačka 2: predsednik Republike Srbije je zatražio od nadležnih ogana Republike da ispituju kršenja navedena u vašem pismu i ukoliko je bilo koji građanin republike Srbije učestvovao u tim zločinima, biće izveden pred lice pravde". Dakle, recite mi šta tu ima nelogično ili neiskreno? I da li vam je, još jedno pitanje da dodam tome, poznato da su prva suđenja za ratne zločine, kad je reč o građanima Srbije, a počinjeni su negde van Srbije, upravo bila u Srbiji. Je l' vam to poznato?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja mislim da ovde se gospodin Milošević poziva na pismo koje je već uvršteno u dokazni materijal kao dokazni predmet 359, tabulator 16. Kada pogledate moj izveštaj, dakle kada pogledate moj izveštaj i to 30. stranu, tu se diskutuje o tom pismu, ja samo citiram to pismo, ne izvlačim ni zaključak niti dajem analizu tog pisma. A sad, što se tiče drugog pitanja gospodina Miloševića, ja takođe ovde citiram jednu drugu publikaciju Human rajts voča (Human Rights Watch) iz Amerike (United States of America) i to počinje na strani 134 drugog dela izveštaja, to je izveštaj *Human Rights Watch* iz Helsinkija (Helsinki) koji je štampan u julu 1995. godine i nosi naslov: "Suđenja za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji" (War Crimes Trials in the Former Yugoslavia). Ne ulazeći

u detalje, ja bih samo rekao da se ovaj članak zaista bavi suđenjima koja su bila u toku. Ja mislim da je ovo suđenje vezano za aktivnosti "Žutih osa" i drugih paravojnih grupa.

SUDIJA MEJ: Vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da račistimo onda bar još jedno pitanje. Vi ste govorili kako su u Jugoslaviji oficiri koji su izvršili čak neke zločine bili unapređivani i pomenuli ste primer i poimenice, pomenuli ste pukovnika Šljivančanina. Recite mi, molim vas, gospodine Tunens, da li je vama poznato da je u vezi s tim navodnim krivicama i optužbama protiv pukovnika Šljivančanina, vođen određeni postupak pred Vojnim sudom u Beogradu, da je pukovnik Šljivančanin bio saslušan, da su saslušana i druga lica i da je Vojni sud u Beogradu, odnosno nadležni organi vojnog pravosuđa konstatovali da pukovnik Šljivančanin nije počinio nikakve zločine što će se, uostalom, dokazati. Šljivančanin je na žalost ovde, ali on je jedan častan oficir koji nikakve zločine nije počinio i to je konstatovano. Prema tome, šta vi očekujete osim da se navodi nekakve optužbe razmotre, da se vidi da li su tačni i pošto nisu tačni, da se odbace? Čovek je nevin.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, želeo bih da korigujem ono šta je rekao gospodin Milošević ili bar ono što stoji u transkriptu. U mom izveštaju ne stoji da je Šljivančanin počinio neke zločine. U mom izveštaju na strani 139, u pasusu (D), drugog dela izveštaja stoji da je bio jedan oficir protiv koga je podignuta optužnica od strane Međunarodnog krivičnog suda. To ne znači da sam ja napisao da je on počinio neke zločine. Sve šta ja mogu da kažem je ono šta već stoji u ovom pasusu, a to je da je pukovnik Šljivančanin optužen za ratne zločine u novembru 1995. godine i da ga to nije sprečilo da nastavi svoju vojnu karijeru, da bude promovisan i čak i poslat na kurseve za najviše vojno rukovodstvo u SRJ. Ja znam da je bio predmet pred beogradskim Vojnim sudom 1998. godine i zapravo, gospodin Milošević je sam pomenuo Šljivančanina ovde. Prema tome, ja nemam ništa više da dodam.

SUDIJA MEJ: U redu, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Zahvaljujem Časni Sude, zaista sam se kolebao oko toga koju temu da izaberem i da u vezi nje postavim određena pitanja gospodinu Tunensu i pošao bih od te tačke njegovog eks-

pertskeg izveštaja, "Oružane snage SFRJ i sukob u Hrvatskoj" (The Armed Forces of SFRY and the Conflict in Croatia). Vi ste, gospodine Tunens, u tački 5 u prvoj rečenici rekli da predsednici republika nisu bili deo Vrhovne komande i nisu imali nikakvu zakonsku nadležnost nad Jugoslovenskom narodnom armijom. Mene interesuje naročito 1991. godina, pa čak i ono dok je postojalo krnje Predsedništvo. Je li tako bilo?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, da li bi gospodin Tapušević mogao da ponovi o kome paragrafu sada govori jer ovaj paragraf ...

SUDIJA KVON: On govori o paragrafu 5 sažetka.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Pa, da zaista, kad je reč o zakonima koje sam ja gledao, a to je pre svega Ustav iz 1974. godine i Zakon o narodnoj odbrani iz 1982. godine, zaista može da se zaključi da predsednici republika ne igraju nikakvu ulogu u komandovanju, odnosno Vrhovnoj komandi. Vrhovna komanda sastoji se od Predsedništva, znači predstavnika republika i autonomnih pokrajina, a pomaže im Štab Vrhovne komande koji se sastoji od Saveznog sekretara za narodnu odbranu i njegovog sekretarijata, te načelnika Generalštaba i Generalštaba.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Potom obratite pažnju na paragraf 7 sažetka. Vi ste juče to već objašnjavali, ali ja bih morao da pomenem to pitanje, jer je ostalo nejasno. Da bi to objasnili sudijama, da li je tačno da vi niste naišli ni na jednu naredbu koja se tiče nečega što JNA naređuje paravojsci?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja sam u toku proteklih par dana pokušao da objasnim da su paravojske, da je izraz paravojske snage korišten pod dva seta uslova. Taj je izraz korišten da bi se identifikovale neprijateljske snage, ali takođe, koristili su ga organi bezbednosti i obaveštajni organi koji su sprovodili istragu nad dobrovoljačkim grupama. Budući da paravojske grupe nisu bile predviđene tadašnjim zakonodavstvom, meni se čini savim logično da se u naređenjima JNA tada ne koristi reč paravojske formacije, jer da su to koristili u naređenjima onda bi to naređenje bilo ilegalno. Prema tome, a to je sasvim jasno iz dokumenata koje smo pregledavali, korišten je izraz dobrovoljci, videli smi, na primer ratni dnevnik Gardijske brigade gde se spominju Šešeljevi dobrovoljci ili su korištena imena poput odred Teritorijalne odbrane, na primer Vukovarski odred Teritorijalne odbrane. A ako pogledate drugi deo izveštaja ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vidite, vi ste ovde u prvoj rečenici govorili, u paragrafu 7 “da bi se regulisalo *de facto* stanje koje je postojalo na terenu u vezi dobrovoljačkih grupa i paravojnih formacija”, da je izvršena dopune pravne regulative, tako ste kazali i ovde govorite o vremenu avgust septembar 1991. godine.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: To je tačno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dakle, kada ste o tim stvarima govorili u vezi paravojske, spominjali ste knjigu Kadijevića. Knjiga Kadijevića nije uvedena kao dokaz u ovom postupku, vi ste više puta spominjali Kadijevića, ali jedan drugi dokument i ja bih hteo da se iz tog dokumenta koji je već uveden, a tiče se pre svega, paravojske, vama ovde predoči i da objasnite sudijama da li ste vi to znali? To je dokument koji je uveden kad ste radili. Da li vam je pokazan dokument koji je ovde, pred ovim Sudom pod brojem 328, a tabulator 16? Ja sam se više puta vraćao na ovaj dokument, časne sudije, ali, ekspert koji se nalazi pred nama je neko ko bi mogao autoritativno da odgovori u vezi toga. Mene interesuje da li je on video taj dokument, ja ga imam ovde i na engleskom i obeležio sam stanice koje bih mu pokazao, to je nekoliko stranica samo.

SUDIJA KVON: Koji je broj tabulatora?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Broj 16. Tu se radi o sastanku Predsedništva sa vojnim vrhom 12. juna 1991. godine, u najkritičnijem trenutku, vezano za paravojsku i molio bih veštaka da obrati pažnju, to je engleska verzija, 34. strana, od drugog do šestog pasus te verzije koja se nalazi pred vama. I gde Kadijević, na zapisniku, govori određene stvari, da li ste vi videli taj zapisnik uopšte do sada?

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Ne mogu da se setim da li sada prepoznajem taj dokument, ali želeo bih da dam jednu ispravku. Ja sam naravno pročitao celu Kadijevićevu knjigu, međutim koristio sam se njome uglavnom da bih objasnio kako su ciljevi oružanih snaga SFRJ evoluirali tokom vremena.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovo nije Kadijevićeva knjiga, ovo je dokument, ja vam dokument predočavam, i ono što je Kadijević prema stenogramskim beleškama rekao vrhu države u tom momentu. Evo, pogledajte 34. stranu, od drugog. do šestog pasus gde je govorio o sastavi- ma van oružanih snaga koje u tom trenutku broje čak oko 200.000 ljudi, a

da je ukupna snaga Vojske Jugoslavije oko 140.000 ljudi. Da li ste vi znali za taj podatak? I evo, pogledajte, tu lepo piše koliko ima pripadnika oružanih snaga koje nisu bile regularne.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja bih ipak želeo da završim moj prethodni odgovor. To jest, ja nisam spomenuo Kadrijevićevu knjigu da bih razgovarao o problemu paravojske nego zato da bismo shvatili na koji način su operacije JNA evoluirale tokom vremena, odnosno konkretnije, na koji način se misija oružanih snaga SFRJ menjala tokom oružanih sukoba u Hrvatskoj, jer Kadrijević je kao savezni sekretar za narodnu odbranu bio jedan od najvećih izvora za razmatranje tog pitanja ...

SUDIJA MEJ: Prestanite da prekidate svedoka.

SVEDOK TUNENS – ODGOVOR: A sada, kad je reč o ovim brojkama, teško ih je komentarisati sada, jer ja taj dokument nisam ranije analizirao ni uporedio sa drugim izvorima. Ja znam iz iskustva da obično kada neka oružana snaga razmatra neprijateljsku oružanu snagu, onda ne samo u bivšoj Jugoslaviji nego i drugde u svijetu, oni ponekad preteruju sa procenama brojčanog stanja i ukupne snage svog neprijatelja. Zato ne bih sada želeo da komentarišem taj pasus.

SUDIJA MEJ: I molim vas, poslednje pitanje za danas.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja stvarno ne razumem, evo zaista pokušavam da u dva pitanja završim. Pogledajte stranicu, to je strana engleske verzije 114. stranica, drugi pasus, gde je Kadrijević rekao na tom skupu: "Mi smatramo tačku 1, a posebno demobilizaciju paravojnih organizacija, ključnom tačkom mira u Jugoslaviji. Mi ne insistiramo na nekim drugim stvarima, ali na ovome smatram da moramo da insistiramo i da je to osnovni uslov za mir u Jugoslaviji demobilizacija svih paravojnih jedinica", na šta je Mesić rekao da kada je odluka bila već skoro doneta, rekao je da on takvu odluku, "vi donesite odluku, a ja takvu odluku neću da potpišem". Sve se to nalazi u ovom dokumentu. Da li je vama to poznato ili ne? I kako je moguće da vi ovaj dokument niste dobili od Tužilaštva kada je ovo o čemu vi govorite u vašem ...

SUDIJA MEJ: Zadnje pitanje, molim.

SVEDOK TUNENS: Časni Sude, ja nisam rekao da ja taj dokument nisam primio, ja sam samo rekao da ga se sada ne sećam. U mom izveštaju postoji jedno 400 fusnota, znači najmanje jedno 400 dokumenata su ušli u izveštaj, a moj kolega Boreli (Alen Borrelli) koji mi je pomagao za Bosnu i Hercegovinu je takođe pregledao mnoge dokumente tako da ja u ovom času ne mogu da tvrdim da taj dokument nisam video. A sada kad je reč o ovim izjavama na Predsedništvu, ja se sećam kakva je bila situacija u Predseništvu negde u julu 1991. godine, tada su stvari bile dosta komplikovane. Ja mogu da komentarišem Kadijevićeve istupe i ja tada mogu da kažem da bi zaista bilo od pomoći da su sve paravojne snage bile demobilizovane, odnosno razoružane i da je tada vojska takođe usvojila nešto miroljubiviji nastup. Ali obično vojska ne govori političarima što da rade. Prema tome, smatram da bi tu trebalo da se analizira i ono šta je radilo političko rukovodstvo. Ja, kao vojni analitičar nisam tu da to uradim. Trebalo bi, dakle zaposliti nekog političkog analitičara.

SUDIJA MEJ: U redu, više nemamo vremena, to je sve za danas, sada moramo da prekinemo sa radom.

TUŽILAC NAJS: Ja odustajem od dodatnog ispitivanja tako da ovaj svedok može da bude gotov.

SUDIJA MEJ: U redu, ako je ovaj svedok završio, ali ne smemo više da se zadržavamo u sudnici. Završili smo za danas.

TUŽILAC NAJS: Da, ja sam to razumeo, ali kada je gospodin Tapušковиć gotov ...

SUDIJA MEJ: Ako ste gotovi, onda vam se zahvaljujem.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ja sam računao na 20 minuta kako ste rekli prošli put, ali ja nisam završio.

SUDIJA MEJ: U redu, u redu, onda ćemo to da nastavimo kasnije. Sada završavamo sa radom za danas.